Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 95 ◆ Субота, 18 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Хай щастить!

...Він підсадив дівча на плечі і поніс під веселий малиновий (так принаймні цього хочеться) передзвін по колу. А всім і сумно, і весело, і незвично...

— Чому незвично? — скажете ви. — Свято останнього дзвоника щороку ...

... не згодний.

У цьому святі — великий сенс і символ: хтось починає, хтось закінчує, а життя продовжується, йде по колу до злетів і падінь, радощів і печалей, досконалості і ницості. І не просто малечу підсаджують випускники, ступаючи перші кроки в самостійне життя і самі потребуючи чийогось дружнього плеча, а своє продовження, своє майбутнє. І наше з вами.

І як це важливо зрозуміти з самого початку: ти підставив плече, і тобі хтось допоможе.

Тож нехай травою-муравою стелеться те життєве поле і щастить на ньому всім.

Володимир СКАЧКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЗМЕТОЮ розширення судового захисту трудових прав громадян і ліквідації переліків категорій працівників, трудові спори яких розглядаються в порядку підлеглості, Верховна Рада Союзу Радянських Соціалістичних Республік прийняла Закон: «Про порядок розв'язання індивідуальних трудових спорів».

НЕДАВНО у засобах масової інформації з'явилося повідомлення про те, що федерація профспілок авіадиспетчерів заявила про намір почати 21 травня страйк.

Як повідомив начальник аеропорту Бориспіль Борис Шахсуваров, київські авіадиспетчери не страйкуватимуть. Адже два з п'яти пунктів вимог — скорочення робочого тижня до 36 годин і надання щорічної додаткової дванадцятиденної відпустки адміністрація підприємства задовольнила. Решта вимог розглядається у Верховній Раді УРСР.

КОМІТЕТ по Державних преміях Української РСР імені Т. Г. Шевченка в галузі літератури, журналістики і мистецтва при Раді Міністрів УРСР повідомляє, що з 1 червня 1991 року розпочинається прийом творів і робіт на здобуття премій 1992 року.

ПЕРШИМ населеним пунктом на Чернігівщині, який зустрів учасників походу - реквієму, присвяченого 130-річчю перенесення праху Т. Г. Шевченка на Україну, стала колишня гетьманська резиденція Батурин.

ГОЛОС України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня —
446-92-11

Відповідальний
секретар —
446-72-63

Завідуючий
корсіткою —
446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський —
441-84-52,
441-85-64,

листів — 441-82-05,
441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний —
446-91-20,

охорони здоров'я —
441-88-06,

соціальних питань —
441-88-05,

екології — 441-88-69,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний —
446-61-13,
441-86-20,

історії України —
441-88-62,

військових питань —
441-88-52,
реклами — 441-89-44,

бухгалтерія —
441-84-00.

◆

Рукописи
не рецензуються
і не повертаються.

◆

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік
19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить
5 разів на тиждень.
У вівторок на 8 сторінках,
у середу, четвер,
п'ятницю та суботу —
на 16 сторінках.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР, ГОЛОВИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ КОМІСІЇ Л. КРАВЧУКА

У заключному слові Л. М. Кравчук відзначив, що обговорення доповіді, на його думку, було активним, заінтересованим, глибоким і збагатило наше уявлення про будівництво Української держави і про розробку проекту нової Конституції цієї держави.

На що хотілось би передусім звернути увагу? Аналіз проекту Конституції був серйозним, виступи народних депутатів свідчать, що вони ретельно готувалися до цієї дискусії. Результати обговорення збагатили арсенал наших ідей з розглядуваного питання. Це дозволить подальшу роботу над проектом Концепції зробити більш плідною.

Дуже добре, що багато депутатів висловились не тільки від себе особисто, а й від постійних комісій, депутатських груп, політичних партій. Тож з урахуванням колективного обміну думками можна зробити висновок, що майже всі ті, хто хотів сказати слово стосовно цього документа, його сказали. Хоч, звичайно, при цьому не обійшлося і без деяких курйозів, необгрунтованих звинувачень. Можливо, це певною мірою пояснюється тим, що ми інколи не зовсім уважно вникаємо в суть позиції опонента.

На характері дискусії певною мірою позначилося і те, що не всі депутати були обізнані з тим, що офіційним документом Конституційної комісії, представленим на розгляд сесії, є саме проект Концепції нової Конституції України. У додатках же до проекту викладено пояснення окремих найбільш важливих концептуальних положень, які були сформульовані науковцями. Зокрема, в цих додатках враховано матеріали республіканської науково-практичної конференції «Концепція і принципи нової Конституції Української РСР», проведеної в квітні цього року.

Між тим деякі депутати у своїх виступах посилалися на додатки до проекту. В результаті складалося враження, що і вони є офіційним документом, який винесено на обговорення. Зауважу, що Конституційна комісія голосувала лише за проект Концепції і не голосувала за додатки до неї.

Тепер коротко стосовно деяких положень проекту, які найбільш гостро дискутувалися. Передусім це питання про назву нашої держави. Думки були різні. Якщо брати статистику, то більшість народних депутатів висловилась за назву «Республіка Україна». Але справа не в статистиці. Давайте разом поміркуємо.

У виступах намітилось дві основні тенденції. Одні — за негайну відмову від усього того історичного, що в нас було, і за, так би мовити, життя з нової сторінки. Інші ж за те, щоб залишити нинішню назву держави. Тож звернімося до життя і згадаймо слова Маркса, суть яких в тому, що ідея завжди себе осоромлювала, коли відривалася від інтересів практики.

Про що ж свідчить наша практика? Україна у нас є, була і буде. Думаю, що ні в кого з нас ніяких сумнівів щодо цього немає. Республіка і як форма державного правління, і як держава, і як найвища організація державної влади утвердилась у нашому житті. І цього ніхто не заперечує, не прагне тут будь що змінити, бо республіка дійсно може бути основою справжньої демократії і самоврядування народу.

Є у нас Ради як форма державного будівництва, в яких і ми з вами працюємо.

Є у нас і соціалізм як ідея. А от чи є він у практиці життя суспільства і держави, то тут слід всерйоз замислитись. Маркс, зокрема, вважав, що соціалізм, комунізм — це така організація суспільного життя, за якого суспільне багатство поллється річкою і повною мірою забезпечить потреби народу.

Та ми є свідками того, що таких річок немає. Потреби ж у нас є, але не забезпечені потреби.

І якщо ми хочемо сьогодні дати означуване слово нашій державі «соціалістична» і тим самим погодитись з «соціалізмом», в якому ми живемо, то тут треба взяти на себе надто велику відповідальність перед народом. Отже, чи маємо ми моральне право посилатися на народ, коли говоримо, що народ цього хоче. А от коли ми прагнемо, скажімо, відобразити високу ідею соціалізму, як нашу ціль, мету, а не такого, який у нас є, то це можна зробити.

Головне наше завдання в тому, щоб з прийняттям Конституції були створені такі правові засади суспільного розвитку, які б забезпечили людині не тільки свободу, а й матеріальні умови життя, гідні її як найвищої соціальної цінності.

Тож чи потрібно зараз наголошувати на тому, що не є реальністю життя? Інша справа, соціалізм як ідея, як мета.

Держава повинна мати таку назву, яка була б назавжди. І слово тут за вами, шановні народні депутати.

Тепер щодо президентської форми державного правління. У виступах були різні точки зору. В усякому разі понад 30 народних депутатів виступили за запровадження у нас інституту президентства. Розбіжності тільки в тому, як це зробити. Одні депутати, а їх близько двадцяти,— за обрання Президента безпосередньо народом. Інші ж — Верховною Радою. І далі. Ряд депутатів висловились за те, щоб Президент у нас був ще до прийняття нової Конституції, попередньо прийнявши з цією метою закон про вибори Президента.

Були виступи і за те, щоб у зв'язку з утворенням Кабінету міністрів Голові Верховної Ради на цей період додатково надати відповідні повноваження.

При вирішенні даного питання ми маємо виходити з інтересів справи, а не з особистих інтересів.

На мою думку, Президента, якщо він у нас буде, слід обирати тільки народом. Інше просто не прийнятне. І це, зокрема, підтверджується результатами соціологічних досліджень, які ми проводили. Це і є справжня демократія. Якщо Росія, на яку ми посилаємось, пішла вже таким шляхом, то нам навряд чи треба йти іншим шляхом. Або ми матимемо Президента, обраного народом, або продовжуватимемо жити так, коли це нас влаштовує, як живемо зараз. Врешті-решт, вирішувати дане питання нам, народним депутатам.

Але при цьому кожному з нас слід мати на увазі, що існуюча система державних органів, як би вона частково не удосконалювалась, відчутних результатів за роки перебудови не дала. Навпаки, ефект, можна сказати, зворотній. Тому потрібні радикальні, якісно нові зміни державних структур.

Стосовно структури Верховної Ради, передбаченої проектом Концепції. Одностайності в даному питанні не було. Аргументи депутатів проти двопалатного законодавчого органу певною мірою вплинули і на мою позицію. Якщо я до цього був більше схильний до такої структури парламенту, то нині мені все-таки уявляється, що переваги слід, мабуть, віддати однопалатній Верховній Раді. Безперечно, дане питання для нас є особливо проблемним і над ним ще доведеться думати й думати. А ідейний потенціал для наших роздумів над цим питанням на сесії закладено чималий.

Не внесено ясності і в питання щодо вільного та імперативного мандату народних депутатів. Проте слід відзначити, що більшість промовців висловилась за імперативний мандат.

Серйозною була також розмова з проблем організації місцевої державної влади і місцевого самоврядування. Гострота цього питання підтверджується самим життям. Більшість — за збереження системи місцевих Рад. Необхідність створення державної адміністрації на рівні області і, відповідно, призначення уповноваженого Президентом обстоювалася у виступах семи депутатів. Тут, мабуть, слід однозначно сказати, що на всіх рівнях, в тому числі і на рівні області, повинні бути Ради народних депутатів.

Якщо ж буде встановлено президентську форму правління, то функції уповноваженого Президента в області міг би виконувати, наприклад, голова обласної Ради. Але за умови, що він обиратиметься безпосередньо населенням області.

Не виключаю можливості, що голови місцевих Рад повинні б обиратися населенням на всіх рівнях Рад.

Особливу увагу звернув би на таке проблемне питання: записувати в проект Концепції чи ні, а потім, звісно, і в саму Конституцію, положення щодо Союзу суверенних держав? Безперечно, відмовитись від усього того, до чого ми звикли, — не просто. На нинішньому етапі, я б обмежився загальною формулою, що Україна має право вступати в Союз. Чому це так? По-перше, не можна вирішувати дане питання апріорі, оскільки ми сьогодні знаємо, який саме буде С[illegible]юз. Буде це Союз суверенних держав, чи можливо щось інше.

Відповідь на це дасть новий Союзний договір, над проектом якого ми маємо самі серйозно працювати. Цей договір повинен бути таким, який би відповідав корінним інтересам всіх нас, всіх національностей народу України і всіх тих, хто вступить до Союзу.

І тут не варто тим депутатам, які на підтвердження своєї думки про необ[illegible]ь записати в проекті Концепції про Союз, посилатися на результати референдуму. Вони не мають будь-якого відношення, будь-якої прямої сили до процесу творення нової Конституції, не мають ніякого зв'язку з нею.

А з іншого боку, нам б[illegible] треба нарешті припини[illegible] розмови щодо того, бути У[illegible]раїні в Союзі чи ні. Народ висловився однозначно: бути. І не слід би тратити силу й енергію на те, щоб гадати, знову ж таки апріорі, як нам буде у Союзі. Адже ми повинні побудувати новий Союз, перебування у якому було б вигідне для нас. І ми проти якогось там оновленого, підштопаного, підлатаного Союзу. Наше завдання — спрямувати свою силу і енергію на розробку проекту такого Союзного договору[illegible] нам потрібен.

І останнє. Як нам організувати подальшу роботу над проектом Концепції нової Конституції? Пропоную сьогодні голосування не проводити, а доручити Конституційній комісії до наступного вівторка звести воєдино всі ті пропозиції, які були висловлені депутатами на пленарних засіданнях, в тому вигляді, в якому вони були ними запропоновані. Потім їх точно сформулювати, включаючи й альтернативні, і подати на розгляд Верховної Ради, де вони будуть проголосовані. І лише після цього Конституційна комісія повинна приступити до удосконалення на цій основі проекту самої Концепції.

Конституційній комісії ми маємо довіряти. А її завдання — готувати проект Концепції не для більшості чи меншості, не для якоїсь із партій, а для всього народу України.

---

*) Подається у викладі.

Учасникам походу-реквієму «Останнім шляхом Кобзаря»

Вітаю учасників походу-реквієму «Останнім шляхом Кобзаря».

Трагічна і яскрава доля Т. Г. Шевченка, творча спадщина геніального поета, художника і мислителя України є незнищенними символами насиченої багатьма подіями історії українського народу, його національними святинями. Їхня духовна цінність непідвладна впливові часу і увиразнюється тим більше нині, коли пам'ятна річниця печального і навічного повернення великого сина України на землю вітчизни збігається з переломною добою — процесом створення суверенної української держави.

Ваш похід-реквієм останньою дорогою Кобзаря є не лише своєрідною прикметою відродження історичної пам'яті і гідності нашого народу, але й вочевидь сприятиме традиційній дружбі з російським народом, встановленню громадянської згоди і миру в Україні.

Бажаю учасникам походу успіхів у цій благородній місії.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

Указ Президента Союзу Радянських Соціалістичних Республік

Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної роботи базових галузей народного господарства

Народне господарство перебуває в критичному стані. Падає виробництво, національний доход уже скоротився на 10 процентів. Руйнування господарських зв'язків реально загрожує зупиненням тисяч підприємств. Без роботи можуть залишитись мільйони людей.

Обстановка вимагає особливих дій, і насамперед у базових галузях, від яких залежить нормальна робота всіх підприємств.

Керуючись підтриманою Верховною Радою СРСР програмою по виведенню економіки з кризи, Спільною заявою Президента СРСР і найвищих службових осіб республік від 23 квітня 1991 року, **постановляю:**

1. Кабінету міністрів СРСР, урядам республік вжити невідкладних заходів щодо забезпечення безперебійної роботи електроенергетики, вугільної, нафтової, газової, хімічної, нафтопереробної промисловості, металургії і залізничного транспорту.

Застосовувати для підприємств зазначених галузей протягом 1991 року пріоритетні умови господарювання, стимулювання праці і виробництва. Одночасно підвищити відповідальність, у тому числі і матеріальну, працівників підприємств за виконання державних замовлень і господарських договорів, за порушення трудової і виробничої дисципліни.

2. Надати право підприємствам базових галузей самостійно реалізовувати до 10 процентів (конкретний розмір встановлюється урядами республік) вироблюваної продукції на внутрішньому ринку за договірними цінами чи експортувати (при виконанні обов'язкових поставок на експорт) за ліцензіями у встановленому порядку.

3. З метою відновлення і збільшення обсягів виробництва продукції у нафтовій, газовій, хімічній, нафтопереробній і металургійній промисловості встановити як надзвичайний захід на 1991 рік, що за кожний процент збільшення виробництва продукції (у натуральному виразі) понад середньодобове виробництво за фактичні дні (час) роботи в січні — квітні поточного року місячний фонд споживання на підприємствах цих галузей збільшується на 5 процентів. Використати для цього прибуток, що залишається в розпорядженні підприємств, а в разі його нестачі — зменшувати внески в бюджети.

Міністерству енергетики та електрифікації СРСР, Міністерству вугільної промисловості СРСР, Міністерству шляхів СРСР забезпечити безумовне виконання прийнятих рішень на 1991 рік, які передбачають істотне зростання заробітної плати працівників цих галузей у пов'язуванні з результатами їх праці.

4. Місцевим Радам народних депутатів, їх виконавчим і розпорядчим органам забезпечити всемірне сприяння роботі підприємств базових галузей, не допускаючи неправомірного втручання в їх діяльність.

Встановити, що спори між підприємствами, а також між підприємствами і органами управління будь-яких рівнів розглядаються Вищим арбітражним судом СРСР і відповідними арбітражними органами союзних республік.

5. Визнати за необхідне ввести в зазначених у статті 1 цього Указу галузях на 1991 рік деякі заходи особливого режиму роботи. Поширити на всі підприємства вугільної, нафтової, газової, хімічної і нафтопереробної промисловості, металургії дію статті 11 Закону СРСР «Про порядок розв'язання колективних трудових спорів (конфліктів)», що не допускає припинення роботи як засобу розв'язання трудового спору (конфлікту).

Встановити, що особи, які дезорганізують виробництво чи порушують на території підприємств громадський порядок, відповідно до законодавства притягуються до адміністративної і матеріальної відповідальності, якщо їх дії за своїм характером не тягнуть за собою кримінальної відповідальності.

6. Кабінету міністрів СРСР, урядам союзних республік у двотижневий строк прийняти рішення, які б забезпечували практичну реалізацію цього Указу, а також підготувати для подання у Верховну Раду СРСР пропозиції про внесення в законодавчі акти СРСР змін та доповнень, необхідних для забезпечення особливого режиму роботи.

7. Цей Указ вводиться в дію з моменту опублікування.

Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік. М. ГОРБАЧОВ.

Москва, Кремль. 16 травня 1991 р.

Позиція уряду України

ВИСТУП ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УРСР В. П. ФОКІНА НА РОЗШИРЕНОМУ ЗАСІДАННІ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ СРСР 15 ТРАВНЯ 1991 РОКУ ПРИ ОБГОВОРЕННІ ПРОГРАМИ СПІЛЬНИХ ДІЙ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ СРСР І УРЯДІВ СУВЕРЕННИХ РЕСПУБЛІК ПО ВИВЕДЕННЮ ЕКОНОМІКИ З КРИЗИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО РИНКУ.

Шановні товариші!

Думаю, що документ, який ми обговорюємо, названо дуже точно: без погодженої взаємодії республік, без спільної програми нормалізації господарських відносин і оздоровлення фінансів вибратися з кризи буде неможливо. До того ж катастрофічне зниження рівня життя народу не залишає нам часу на поглиблені роздуми. І все ж я утримався б від прийняття сьогодні запропонованої програми, оскільки з цілим рядом пропозицій, які вона містить, погодитись не можна.

Почну з надто сміливої заяви про те, що програма нібито базується на програмах суверенних республік. Це не зовсім так, принаймні стосовно України. А тепер кілька конкретних зауважень і пропозицій.

1. У проекті говориться про збереження єдності республік у питаннях грошово-кредитної системи, політики ціноутворення, проведенні валютної політики, митних правил, тарифів і т. д. Думаю, що з певним застереженням можна говорити про дію цих принципів лише до кінця поточного року. А в подальшому мова може йти тільки про погодженість дій суверенних республік. Поділ внутрішнього і зовнішнього боргу СРСР між ними, одноканальна система формування власних бюджетів тільки підкреслює необхідність проведення самостійної фінансової і кредитної політики.

Далі. Демографічні, соціальні і національні особливості кожної з республік роблять непереконливими доводи на користь додержання єдиної системи соціальних гарантій, політики зайнятості тощо. Це повинні вирішувати самі республіки.

2. Викликає подив той факт, і в цьому я солідарний з своїм колегою І. С. Силаєвим, що в програмі віддається перевага лише одному стабілізатору — «батогу» і практично не зроблено наголосу на іншому — на «прянику». Вважаю, що запроваджувати жорсткі заходи можна і треба лише в поєднанні з процесами активного роздержавлення і приватизації власності. Без цього ні ринкові відносини, ні обгрунтована мотивація до праці просто не виникнуть. А коли так, то і вихід з економічної кризи буде неможливим.

3. Необхідно зняти перешкоди на шляху створення республіканських компаній, концернів та інших ринкових структур. Для цього слід передбачити чіткий механізм передачі, а точніше сказати — повернення більшості галузей і окремих об'єктів нинішньої загальносоюзної власності у власність суверенних республік.

Разом з тим відзначу, що важко повірити в міфічне довільне відмирання союзних міністерств у 1992 році. На превеликий жаль, окремі процеси, які вже зараз відбуваються в надрах деяких союзних міністерств, того ж, скажімо, Мінморфлоту СРСР, свідчать про те, що це застереження дістає реальне підтвердження.

Багато союзних міністерств гарячково шукають шляхи розбазарювання власності суверенних республік, не гребуючи при цьому сумнівними засобами. Як контрзахід, можливо, варто сміливіше використовувати оренду з одночасним переведенням частини державної власності в акціонерну. При цьому в окремих випадках, що їх диктують справжні інтереси держави, за Союзом можна було б залишити основні виробничі фонди або певну їх частину, а оборотні фонди повинні бути передані трудовим колективам. У ряді випадків і без викупу. Заявляю про свою категоричну незгоду з пропозицією заступника Прем'єр-міністра СРСР В. І. Щербакова проводити роздержавлення власності підприємств, розташованих на території республіки, через союзні міністерства. Це є грубим порушенням декларацій про суверенітет і незалежність республік.

4. Надзвичайно важливим є наведення елементарного порядку на споживчому ринку. Яким чином цього можна досягти?

По-перше, терміново розділити ресурсні потоки, що йдуть на забезпечення держзамовлення, на держторгівлю по фіксованих цінах і на комерційну торгівлю. Крім економічного ефекту, ця акція завдасть, може, першого цілеспрямованого удару по тіньовій економіці, корупції і спекуляції. На це треба піти хоча б з метою мінімального соціального захисту суспільства.

Крім того, вже в поточному кварталі просто необхідна нова система оподаткування в акціонерній, комерційній і приватній торгівлі, а також заборона на реалізацію в ній товарів, по яких встановлено фіксовані ціни. Що ж до дуже поширеного явища приховання доходів, на яке ми чомусь не звертаємо уваги, — то тут час і владу застосувати: запровадити сувору матеріальну, адміністративну і кримінальну відповідальність. Таку, яка існує в будь-якій країні з розвинутою ринковою економікою.

І ще один, очевидно, необхідний захід. Централізований режим розподілу ресурсів повинен поширюватись тільки на союзні резерви. Інакше республіки залишаться тільки статистами в спектаклі стабілізації, якщо, звичайно, такий відбудеться.

5. Кілька слів про організаційні структури, які реалізують податкову і цінову політику.

Дуже спірною виглядає пропозиція про створення автономної загальносоюзної податкової служби. Досвід нині діючих самостійних податкових інспекцій на обласному, міському і районному рівні показує їх низьку ефективність. Ці органи зовсім не займаються питаннями збільшення виробництва і реалізації товарів народного споживання, що робили раніше інспекції держдоходів.

Тепер ця служба, зосереджена на виконанні суто фіскальних функцій, не виявляє особливої зацікавленості у збільшенні платежів, мотивуючи, що цим повинні займатися працівники фінансових органів. Думаю, принаймні на першому етапі дії програми надзвичайних заходів, податкову службу варто було б залишити в системі міністерства фінансів.

Далі, пропозиція об'єднати податкову інспекцію з інспекцією по контролю за цінами зовсім не витримує критики. В разі її реалізації станеться таке змішування функцій та інтересів, що одна рука не знатиме, що робить друга. Більше того, одна частина (податкова) цієї управлінської структури буде із зрозумілих причин зацікавлена в зростанні цін. А друга — контрольна — зобов'язана їх утримувати у встановлених межах. Так що це якраз той варіант, коли сумістити несумісне не вдасться.

6. На нинішньому етапі надзвичайно важливо посилити механізми державного регулювання економіки. В цьому зв'язку ми вітаємо пропозицію про запровадження з 1 січня 1992 року єдиного республіканського держзамовлення на поставку продукції. Природно, на контрактній основі. Однак і тут не обійшлось без «ложки дьогтю». Пропозицію про виведення союзних підприємств з економічної зони дії республіканського держзамовлення, вважаю, необхідно виключити з програми. Тим більше, що від цього інтереси Союзу анітрохи не потерплять.

7. Врятувати споживчий і виробничий ринки від остаточного розвалу неможливо без затвердження конкретного переліку продукції, сировини і послуг, на які в 1991-92 роках зберігаються фіксовані оптові, закупівельні і роздрібні ціни в загальносоюзному ринковому просторі. Україна називає цей перелік: хліб, сіль, олія, картопля, електроенергія, газ, вугілля, нафта і нафтопродукти, тарифи на всіх видах транспорту.

8. Без перебільшення можна сказати, що вся країна вимагає скасування Указу Президента від 02.11.90 року «Про особливий порядок використання валютних ресурсів». Жоден дбайливий господар не візьме курку, яка несе золоті яйця, а ми вбили інтерес підприємств працювати на експорт. До того ж валюту заробляють одні, а споживають інші. Та хто ж з цим змириться?

Під виглядом необхідності покривати заборгованість по обслуговуванню кредитів закуповується продовольство і ганчірки, які осідають у центрі і там же продаються. А в той же час республіки позбавлені можливості купувати найновіші технології, устаткування, конче потрібну сировину для виробництва тих же товарів народного споживання.

У проекті записані тільки доручительські пункти, а слід було б прийняти рішення про запровадження оподаткування чистого валютного доходу і валютної виручки, встановити солідний податок на капітал при вивезенні його за межі країни. Впевнений, що така пропозиція знайшла б широку підтримку. Тим більше, що зміни системи матеріально-технічного постачання з 01.01.92 року у зв'язку з переходом на єдине держзамовлення змушують укласти контракти на закупівлю по імпорту матеріалів, сировини, комплектуючих виробів не пізніше вересня. Зволікати з вирішенням цього питання — значить прирікати на різке зниження обсягів виробництва в легкій і харчовій промисловості. За цим, як ви розумієте, повний колапс.

І на закінчення. Представлений проект програми не вирішує багатьох питань, у тому числі вкрай назрілої проблеми індексації доходів населення, локалізації інфляційних процесів, компенсації господарствам агропромислового комплексу збитків від непередбачувано високих цін на сільськогосподарську техніку, будівельні матеріали, мінеральні добрива та багатьох інших.

До усунення цих недоліків навряд чи можна виносити цю програму на розгляд Верховних Рад республік і СРСР.

ЗАЯВА

Президії Верховної Ради Української РСР

Триває жорстокий конфлікт між Азербайджаном та Вірменією. В сутичках гримлять постріли, ллється кров, гинуть люди.

Президія Верховної Ради Української РСР, підтверджуючи наміри республіки розвивати міждержавні відносини на принципах суверенної рівності, невтручання у внутрішні справи, відмови від застосування сили, заявляє про своє занепокоєння загостренням ситуації. Глибоке співчуття викликає біда, що спіткала народи Азербайджану та Вірменії, з якими Україну зв'язують тісні і тривалі економічні і культурні зв'язки.

Президія Верховної Ради Української РСР вважає неприпустимим використання Збройних Сил СРСР у конфліктних ситуаціях між Азербайджаном та Вірменією, захоплювання та утримання заложників.

Президія Верховної Ради Української РСР переконана, що вихід із трагічного становища, яке склалося, треба шукати в мирних переговорах, конфлікт можна й необхідно вирішувати тільки політичними ненасильницькими засобами. А тому головне сьогодні — негайно розпочати переговори. Треба усвідомити, що загасити конфлікт, забезпечити гарантоване його вирішення неможливо без виявлення доброї волі з боку керівництва Азербайджану та Вірменії.

Виявом гуманності буде звільнення заложників, надання медичної допомоги пораненим, створення умов для повернення людей на рідну землю, допомога тим, чиї оселі зруйновано чи пошкоджено.

У цей нелегкий для азербайджанського та вірменського народів час важливо, щоб висвітлення подій засобами масової інформації було об'єктивним та зваженим.

Ми віримо, що зусилля двох сусідніх народів повернуть мир на землю Азербайджану і Вірменії.

Телеграфним рядком з Донецька

ХТО БУДЕ ТРЕТІМ!

Державні акти на право довічного користування землею з правом передачі в спадок отримали жителі Святогорівської селищної Ради Г. Сериков (7,3 гектара) та Л. Юрчак (3 гектари).

МАНДРІВКИ БІБЛІЙНИМИ ШЛЯХАМИ

У центральній дитячій бібліотеці міста Сніжного з'явилася Біблія для малюків з картинками, інша релігійна література. У читальному залі відкрита полиця «Мандрівки за біблійними історіями». Цей подарунок зробили місцевим дітлахам віруючі церкви Євангельських християн-баптистів.

ВИБУХ ЧЕРЕЗ ПІВСТОЛІТТЯ

пролунав на донецькій землі. Жертвою іржаві 82-міліметрової міни став 11-річний учень села Степанівки Шахтарського району Роман Тростянський.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Собори наших душ

ПІД ЗНАКОМ ЯБЛУНЕВОГО ЦВІТУ

починається сьогодні на Вінниччині традиційне Шевченківське свято «В сім'ї вольній, новій».

Чим вирізняється цьогорічне Шевченківське свято, чим найбільш характерне! З таким запитанням і звернувся наш кореспондент до голови ради Вінницької організації Спілки письменників України, поета Михайла КАМЕНЮКА.

— Вінницький музично-драматичний театр імені М. Садовського поновив оперу М. Аркаса «Катерина», яку було поставлено у Вінниці ще в 50-х роках. У рамках свята в Тульчині планується відкриття пам'ятника Кобзареві. В Гайсині пройде фольклорний фестиваль-меморіал Гната Танцюри, відомого фольклориста. В Погребищі, на батьківщині матері подільського фольклору Насті Присяжнюк — народне свято «Світанки над Россю». Маршрути Шевченкових днів пролягуть через Немирів, Бар, Шаргород, Могилів-Подільський, Літин, Хмільник. Подоляни почують прекрасне слово кращих поетів України, українського зарубіжжя, гостей з інших республік, зустрінуться з визнаними митцями та виконавцями.

У самій Вінниці будуть і велике Співоче поле, і театралізовані дійства, і мистецький ярмарок, і численні виставки.

— В оргкомітеті повідомили про потужний поетичний «десант» на Вінницю в травні — близько ста поетів приїдуть. Чи означає це, що домінуватимуть поетичні змагання, вечори, поезії?

— Шевченко — це насамперед поезія. І поети будуть, звісно, в центрі уваги. Але кого залишить, наприклад, байдужим художня виставка «Шевченко в гостях у Коцюбинського»? Оригінали картин нашого генія чи не вперше потраплять за межі Києва і демонструватимуться в музеї М. Коцюбинського у Вінниці.

Вінницький педінститут організовує широку науково-практичну конференцію з шевченкознавства і запрошує зацікавлених учених та спостерігачів.

— Чи ж не фінансова скрута зашкодила Вінниці мати до нинішнього травня пам'ятник Т. Г. Шевченкові? Адже про збір коштів на нього було оголошено, здається, ще торік...

— Щодо пам'ятника Шевченку в нашому обласному центрі, то думка громадськості й місцевої влади однозначна: він потрібний. І пам'ятник неодмінно буде. Спроби нав'язати нам, вінничанам, проекти, забраковані в інших місцях, приречені. На таке ми ніколи не підемо, якщо поважаємо себе. Водночас читачам «Голосу України» хочу повідомити рахунок збору народних коштів для цієї благородної справи: Вінницький житлосоцбанк № 001142336, у фонд будівництва пам'ятника Т. Г. Шевченкові.

До речі, емблемою нинішнього свята обрано гілочку розквітлої яблуні.

Розмову вів Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

УКРАЇНСЬКІ СОЛОВ'Ї, ДО ЛУЦЬКА!

Як ми вже повідомляли, редакція нашої газети разом з редакцією «Літературної України», журналістами ряду волинських газет і редакцією музичних програм Українського телебачення стала співорганізатором фестивалю української співаної поезії та авторської пісні «Оберіг»-91». Він пройде у Луцьку з 5 по 9 червня. Про те, як іде підготовка до нього, розповідає директор фірми «Світ» Олексій ЛЕВЧЕНКО, який був ініціатором і є організатором «Оберега».

— Олексію, скільки надійшло заявок на участь у фестивалі?

— Понад шістдесят. Серед них митці, які вже виступали у нас. Є й новачки. Думаю, що лучани і гості міста із задоволенням послухають пісні Марійки Бурлаки із Харкова, Едуарда Драча з Черкас, нашого земляка Олександра Гаркавого, Василя Жданкіна із Києва. Приїде до нас і солідний гурт з Івано-Франківська: Станіслав Щербатих, Левко Бондар, Володимир Кіндратишин, Леся Федунків, Зоя Слободян...

— Пам'ятається, «Оберегом» зацікавилися й українці із зарубіжжя...

— Ми запросили українську творчу молодь з Канади, Америки, Австралії. Чекаємо підтвердження про їх приїзд. Певно ж можу сказати, що глядачі почують українських співаків, які живуть у ЧСФР, Польщі, Югославії. А посильну допомогу в організації фестивалю нам подають об'єднання українців у Польщі, дирекція українських програм радіостанції «Свобода».

— Якщо надійдуть ще заявки на участь у фестивалі, відмовлятимете?

— Ні. Приймемо всіх. Адміністрація готелю «Лучеськ» поставилась уважно до нашого прохання і всіх учасників розселить у затишних номерах. 5 червня плануємо відкрити фестиваль на стадіоні. До речі, у концерті візьмуть участь брати Гадюкіни, сестричка Віка, Руся, Андрій Миколайчук, Анатолій Матвійчук, група «Канікули», ансамбль «Кобзарі» з Югославії. А фестивальна програма пройде у кіноконцертному залі «Промінь».

— Які нагороди чекають лауреатів?

— Від дирекції фестивалю десять кращих виконавців отримають бронзові статуетки Берегині і путівку на XII фестиваль української культури «Сопот-91», який відбудеться наприкінці червня у Польщі. Приготували подарунки і спонсори фестивалю. Але це їх таємниця...

— До речі, а хто спонсори «Оберега»?

— Львівське виробниче об'єднання «Електрон», київський кооператив «Акустика» (голова кооперативу Олександр Фокін), товариство «Зімтеко» з Івано-Франківська, луцький комбінат хлібопродуктів № 2 та центр «Орбіта». Ми їм дуже вдячні за підтримку. Як і вашій газеті. Спонсорам ми гарантуємо широку рекламу, участь у виставках і ярмарках. А статус спонсора одержує той, хто перекаже гроші у фонд «Оберега-91». Його розрахунковий рахунок 46705 в Укрсоцбанку Луцька, МФО 303019.

Інтерв'ю взяв Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Фотофакт

ЧИ ТЕПЕР, ЧИ В ЯКИЙСЬ ЧЕТВЕР...

Засідання суду у справі народного депутата України С. Хмари знову відкладено — на невизначений термін. Судячи з повідомлень засобів масової інформації (преси, радіо тощо), невизначеності у слуханні справи підсудного взагалі вистачає. От і суд відкладено. Є непорозуміння з приміщенням, де має проходити суд, — не всі бажаючі можуть потрапити, категоричні заяви С. Хмари з цього та з інших приводів — усе це ускладнює ситуацію. Пікетування, мітинги біля приміщення обласного суду...

У четвер, коли головуючий оголосив, що знову суд не відбудеться через несанкціоноване пікетування, а це заважає нормальній роботі, всі, хто зібрався навколо, рушили на Хрещатик. І знову виступи біля мікрофонів, нервозне мітингування... Втрутилися правоохоронці. Між ними та мітингуючими відбулися сутички.

Втім, як бачимо на фотографіях, життя на центральній магістралі міста не припинялося. Люди займалися своїм ділом — комусь же треба й працювати.

Головуючий на суді пообіцяв усе ж поінформувати пресу про деталі справи. Й ми сподіваємося дізнатися щось конкретніше.

Інформація «Голосу України».

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Що турбує!

Я НЕ СКАЖУ ЗА ВСЮ ОДЕСУ

Чи потрібна Одесі електроенергія! А тепло! Мабуть, кожна по-одеськи мисляча людина відповість ствердно. А чи потрібна ТЕЦ-2 з усіма її плюсами і флюсами!

На це запитання не дало відповіді навіть розширене засідання експертної комісії Головного управління екологічної експертизи Держкомекології УРСР, що відбулося в Києві.

Щоправда, замовники — виробниче об'єднання «Одесенерго», проектанти українського відділення ВНДПІенергопром, представники Мінєнерго УРСР, голова експертної комісії В. Крижанівський висловилися однозначно: треба будувати. І негайно. Це, на їх думку, ліквідувало б енергетичний і тепловий голод.

Інші виступаючі екологічної ради висловилися однозначно: не треба.

Я не скажу за всю Одесу, але багато її жителів розуміють: якщо побудувати ТЕЦ так, як це передбачено наказом Мінєнерго СРСР, виробничим об'єднанням «Одесенерго» та проектантами, то користь від цього матимуть хіба що окремі «благодійники». Бо будівництво планується на території охоронної зони водозабірної станції «Дністер» — єдиного джерела водопостачання Одеси, Іллічівська, інших населених пунктів і курортних районів. Не враховано можливих негативних наслідків впливу ТЕЦ на підземні води, навколишнє середовище, яке й так у катастрофічному стані.

На пропозицію одеської групи експертів висновок екологічної комісії на будівництво Одеської ТЕЦ-2 відхилено як такий, що не відповідає екологічним вимогам.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Факт і

Хочет будь

На вули Києві 14 т ла досить вих магаз так і пром місці не дячи з ус постійно, п чі місяці. крили між касу. От і і раніше але в підг тивність і той, ляв проїзн лад, за пр ням за р нервів і ч людині. А коли нена це запитан ник Центр вокзалу ма якому і пі каса.

— Змі невидимі говорить вич. — роботи по тивність міну від мінімум у Та це й зі ком д На рекон ня, до реч сяч карбо два терм їх до спо «Експрес- ні для то чи є квит поїзд. А яке оформ

У нові мити квит дона, Бер дапешта, якого міс І не тільк угоду з ральним ством од вати прям поїзди, ц скви в К но-Східно вість зам тра кивськ ли в інту дів цим м но 70 про пасажирс

— Не хова Рад кон про СРСР і в готується напливу

— Так буде неле як поліпш ту, ліквід цього літа виділені прямого ва до Па інших міс Вирішуєт те, щоб М виділило залізниці мий склад

Окремо сервіс. П в'яти к розміщую Пушкінсь скорені к мови. Мас ти мереж жирів, що високому До речі, комфортас усіма зру ном, кабе ням. За о замовити екскурсій

В. В ко

ОМ
ВІТУ

Шевченківське
...ято, чим най-
...а наш корес-
...ілки письмен-
...ригінали кар-
...а чи не вперт-
...за межі Киє-
...атимуться в
...юбинського у
...дінститут ор-
...у науково-
...ференцію з
...і запрошує
...ених та спо-
... фінансова
...дила Вінниці
...ього травня
...Шевченкові?
...р коштів на
...ошено, здаєть-
...ятника Шев-
... обласному
...громадськос-
...ади одночас-
...ний. І пам'ят-
...буде. Спроби
... вінничанам,
...овані в інших
...ні. На таке
...ідемо, якщо
...Водночас чи-
...країни» хочу
...нок збору на-
...ді цієї бла-
... Вінницький
... 001142336,
...тва пам'ятни-
...енкові.
...лемою ниніш-
...рано гілочку
...ні.

...Розмову вів
...ЗАРЕНКО,
...кореспондент
...аїни».

УКРАЇНСЬКІ СОЛОВ'Ї, ДО ЛУЦЬКА!

Як ми вже повідомляли, редакція нашої газети разом з редакцією «Літературної України», журналістами ряду волинських газет і редакцією музичних програм Українського телебачення стала співорганізатором фестивалю української співаної поезії та авторської пісні «Оберіг»-91. Він пройде у Луцьку з 5 по 9 червня. Про те, як іде підготовка до нього, розповідає директор фірми «Світ» Олексій ЛЕВЧЕНКО, який був ініціатором і є організатором «Оберега».

— Олексію, скільки надійшло заявок на участь у фестивалі?

— Понад шістдесят. Серед них митці, які вже виступали у нас. Є й новачки. Думаю, що лучани і гості міста із задоволенням послухають пісні Марійки Бурлаки із Харкова, Едуарда Драча з Черкас, нашого земляка Олександра Гаркавого, Василя Жданкіна із Києва. Приїде до нас і солідний гурт з Івано-Франківська: Станіслав Щербатих, Левко Бондар, Володимир Кіндратишин, Леся Федунків, Зоя Слободян...

— Пам'ятається, «Оберегом» зацікавилися й українці із зарубіжжя...

— Ми запросили українську творчу молодь з Канади, Америки, Австралії. Чекаємо підтвердження про їх приїзд. Певно ж можу сказати, що глядачі почують українських співаків, які живуть у ЧСФР, Польщі, Югославії. А посильну допомогу в організації фестивалю нам подають об'єднання українців у Польщі, дирекція українських програм радіостанції «Свобода».

— Якщо надійдуть ще заявки на участь у фестивалі, відмовлятимете?

— Ні. Приймемо всіх. Адміністрація готелю «Лучеськ» поставилась уважно до нашого прохання і всіх учасників розселить у затишних номерах. 5 червня плануємо відкрити фестиваль на стадіоні. До речі, у концерті візьмуть участь брати Гадюкіни, сестричка Віка, Руся, Андрій Миколайчук, група «Канікули», ансамбль «Кобзарі» з Югославії. А фестивальна програма пройде у кіноконцертному залі «Промінь».

— Які нагороди чекають лауреатів?

— Від дирекції фестивалю десять кращих виконавців отримають бронзові статуетки Берегині і путівку на XII фестиваль української культури «Сопот-91», який відбудеться наприкінці червня у Польщі. Приготували подарунки і спонсори фестивалю. Але це їх таємниця...

— До речі, а хто спонсори «Оберега»?

— Львівське виробниче об'єднання «Електрон», київський кооператив «Акустика» (голова кооперативу Олександр Фокін), товариство «Зімтеко» з Івано-Франківська, луцький комбінат хлібопродуктів № 2 та центр «Орбіта». Ми їм дуже вдячні за підтримку. Як і вашій газеті. Спонсорам ми гарантуємо широку рекламу, участь у виставках і ярмарках. А статус спонсора одержує той, хто перекаже гроші у фонд «Оберега-91». Його розрахунковий рахунок 46705 в Укрсоцбанку Луцька, МФО 303019.

Інтерв'ю взяв Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Фотофакт

...КИЙСЬ ЧЕТВЕР...

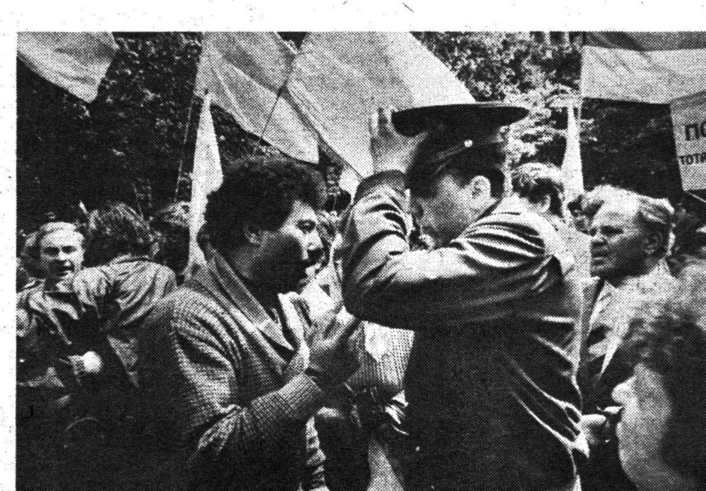
...ходити суд, — ...можуть потра-... ...рчині заяви ...та з інших ...ує ускладнює ...вання, мітинги ...обласного су-... ...головуючий ...ву суд не від-... будеться через несанкціоноване пікетування, а це заважає нормальній роботі, всі, хто зібрався навколо, рушили на Хрещатик. І знову виступи біля мікрофонів, нервозне мітингування... Втрутилися правоохоронці. Між ними та мітингуючими відбулися сутички.

Втім, як бачимо на фотографіях, життя на центральній магістралі міста не припинялося. Люди займалися своїм ділом — комусь же треба й працювати.

Головуючий на суді пообіцяв усе ж поінформувати пресу про деталі справи. Я ми сподіваємося дізнатися щось конкретніше.

Інформація «Голосу України».

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Що турбує!

...ОДЕСУ

...мовники — ви-...
...ння «Одес-...
...ання українсь-...
...ВНДІПІенерго-...
...ами Міненерго
...спертної комі-...
...ельної вислови-...
... треба буду-...
...Це, на їх дум-...
... енергетичний
...

Інші виступаючі екологічної ради висловилися однозначно: не треба.

Я не скажу за всю Одесу, але багато її жителів розуміють: якщо побудувати ТЕЦ так, як це передбачено наказом Міненерго СРСР, виробничим об'єднанням «Одесенерго» та проектантами, то користь від цього матимуть хіба що окремі «благодійники». Бо будівництво планується на території охоронної зони водозабірної станції «Дністер» — єдиного джерела водопостачання Одеси, Іллічівська, інших населених пунктів і курортних районів. Не враховано можливих негативних наслідків впливу ТЕЦ на підземні води, навколишнє середовище, яке й так у катастрофічному стані.

На пропозицію одеської групи експертів висновок екологічної комісії на будівництво Одеської ТЕЦ-2 відхилено як такий, що не відповідає екологічним вимогам.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Факт і коментар

Хочете в Париж, будь ласка! Але...

На вулиці Пушкінській у Києві 14 травня раптом виникла досить велика черга. Нових магазинів, як продуктових, так і промтоварних, у цьому місці не відкривали. Але, судячи з усього, черга тут буде постійно, принаймні, в найближчі місяці. У цьому будинку відкрили міжнародну залізничну касу. От і весь секрет. Правда, і раніше вона була неподалік, але в підпорядкуванні Інтуриста. І той, хто недавно оформляв проїзні документи, наприклад, за приватним запрошенням за рубіж, знає, скільки нервів і часу це коштувало людині. А що тепер змінилось, коли ... одно ми ... мо ту ж ненав... всім на... ргу? На це запитання відповідає начальник Центрального залізничного вокзалу м. Києва О. В. Смолко, якому і підпорядкована нині ця каса.

— Зміни є, хоча вони й невидимі для пасажира, — говорить Олег Всеволодович. — Вже перший день роботи показав, що продуктивність нашої каси, на відміну від інтуристської, як мінімум у чотири рази вища. Та це й зрозуміло. Тут два з... оформлен... зали, д... новлено кан... ери. На реконструкцію приміщення, до речі, затрачено 80 тисяч карбованців. Встановили два термінали, підключивши їх до системи даних в АСУ «Експрес-2». Секунди потрібні для того, щоб дізнатися, чи є квиток на необхідний поїзд. А якщо немає, то на яке ... ижче ч... можна оформ... проїзні ... ументи.

У новій касі можна оформити квиток до Парижа, Лондона, Берліна, Варшави, Будапешта, практично до будь-якого міста Західної Європи. І не тільки. За спеціальною угодою з Московським центральним залізничним агентством одержано право видавати пряму плацкарту на поїзди, що прямують з Москви в Китай, країни Південно-Східної Азії. Є можливість замовити квиток і на тра... і состав... Зараз київські залізничники забрали в Інтуриста, який володів цим монопольно, приблизно 70 процентів закордонних пасажирських перевезень.

— Не сьогодні-завтра Верховна Рада СРСР прийме закон про порядок виїзду з СРСР і в'їзду в Союз. Як готується ви до неминучого напливу пасажирів?

— Так, обслужити їх нам буде нелегко. Зараз думаємо, як поліпшити поточну роботу, ліквідувати черги. Вже цього літа будуть додатково виділені спеціальні вагони прямого сполучення з Києва до Парижа, Мюнхена та інших міст Західної Європи. Вирішується питання про те, щоб Міністерство шляхів виділило Південно-Західній залізниці додатковий рухомий склад.

Окремо варто сказати про сервіс. Працівники всіх дев'яти касових залів, які розміщуються в будинку на Пушкінській, пройдуть прискорені курси англійської мови. Маємо намір розширити мережу послуг. Для пасажирів, що їдуть з-за кордону, виділятимуться місця у висотному готелі «Експрес». До речі, у ньому є досить комфортабельні номери з усіма зручностями, телефоном, кабельним телебаченням. За окрему плату можна замовити квиток, оформити екскурсійну поїздку.

В. ВЕРНОДУБЕНКО, кор. УКРІНФОРМ.

КАРПАТСЬКЕ ЕЛЬДОР...

ДО НЬОГО ПРОКЛАЛИ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКІ ГЕОЛОГИ

Не тільки скіфське золото хоронила і хоронить у собі наша земля. Хоч ми довго не вірили (чи не знали), та є люди, які і вірили, і прокладали шлях до золотих родовищ. Розмова про це з начальником Українського Головного координаційно-геологічного управління «Укргеологія» М. ГАВРИЛЕНКОМ.

Щонайперше, Миколо Мефодійовичу, від усього серця варто поздоровити весь ваш багатотисячний колектив з такими знахідками. Навіть ходять чутки, що золотоносні руди виявлено не тільки в Закарпатті, але і в деяких інших місцях. Та перш ніж торкнутися конкретного факту, хотілося б дізнатися, наскільки довгим був шлях до золотих жил у нашій українській землі?

— Якщо глянути на цей шлях у часі, то до першого на Україні ... довища золо... ться десятк... нією з н... причин тако... ку я б назв... могти не ... дріб'язок і ... шукати газ, ... залізні руд... відхід від ... вважався ... кайте, що ... геолог, якщ... за поклика... міг бути сл...

Уїк-енд, тобто вихідні...

● Для настрою

Нам таке не загрожує...

Сінгапурець Тан Лун Хенг, 34-річний співробітник місцевої консультаційної фірми, відвідав один з найбільших магазинів іграшок американської фірми «Тойз апас» і викотив з нього два візки з покупками на суму понад 3 тисячі доларів. Утім, він не заплатив за них ні цента.

Однак його не затримали й не завели на нього кримінальну справу. Навпаки — біля каси радісно зустріли представники адміністрації, дуже дякували і запрошували відвідувати їхній заклад ще і ще.

А пояснюється все просто. Його трирічна донька виграла в лотерею право протягом 3 хвилин безкоштовно брати собі ті іграшки, які їй до вподоби. Батько ж розсудив інакше: Аманда ще мала й не зможе скористатися своїм правом так, як треба, тож за діло взявся сам.

Через три хвилини, спітнілий, захеканий, він підкотив візок з 39 коробками. Донечка радісно кліпала очима, а дружина мало не зайшлася від щастя, бо в основному тут лежали подарунки для неї.

Про це розповів кореспондент ТАРС.

● З джерел мудрості

Іоанн Златоустий любив повторювати:

«Зжнемо з вуст своїх лихослів'я, знаючи, що, коли почнемо їсти навіть золу, то й від такого суворого життя не буде нам жодної користі, якщо не утримуватимемося від лихослів'я».

А ще старець казав: «Як добре слово і похвала служать початком дружби, так лихослів'я й наклепи бувають початком і приводом ворожнечі, ненависті й розбрату».

● Проти радіації

Чорнобиль. Це страшне слово пояснює все. ... від зловісного впливу радіації, можна звернут... медицини. На щастя, її можливості ще далеко... Принаймні, трав скільки завгодно. От одна з ... поширеніша:

Кульбаба

У народі її ще називають — баранки, летучки, кульбака, маївка. Останнє слово наразі підказує, що саме тепер й треба збирати кульбаби.

А застосовується вся рослина з коренем. Настій і відвар кореня, сік листя нормалізують обмін речовин, зміцнюють організм, вживаються від малокрів'я й для поліпшення складу крові. Проти різноманітних отруєнь ви... користовують... ня по 1/2 ч... чі на день.

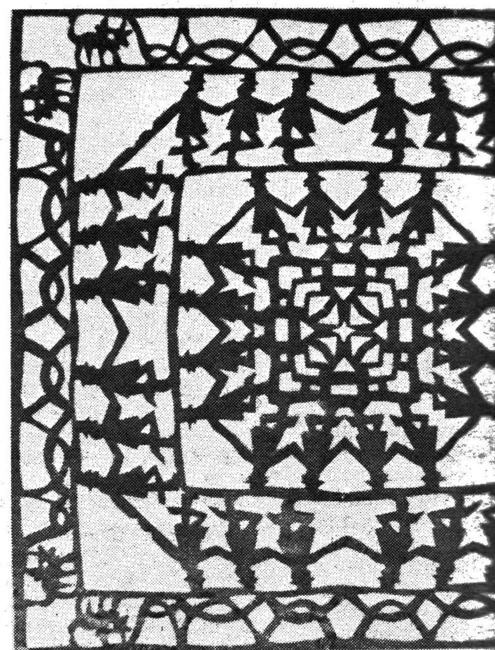
Настій ко... так: 1 столо... на 2 склянк... ється ніч у ... жується. До... прийоми.

Відвар ко... ложка корен... окропу, кип'... настоювати ... дити. Вжива... 1/2 склянки... 30 хвилин д...

Астрогеофізичний прог...

Як відомо, найбільш неблагополучні дні цьо... 15, 20, 28 числа.

Композиції 19 травня з виходом на 20—... криміногенна ситуація. Можлива висока аварій... гідність екологічних катастроф.

Витинанка Валерія ЛАПІКУРИ.

ЗА СЦЕНАРІЄМ АРБІТРА

Після десятого туру лідери змінили своє становище. Іванофранківці вже в першому таймі після ударів Григорчука і Русака взяли ворота харківського «Маяка». У другій половині перевага знову на боці лідера, але пробити харківський «бетон» йому так і не вдалося — 2:0.

Такий же рахунок зафіксовано і в Херсоні, де «Кристал» подолав «Динамо» з Білої Церкви. М'ячі у херсонців провели Воронежський і Меншиков.

Дещо незвичайний був сценарій матчу у Кривому Розі, де «Кривбас» приймав очаківський «Маяк». Гості на 17-й хвилині після удару Бурименка відкрили рахунок. За п'ять хвилин до перерви Мазур зі штрафного зрівняв його. Та настирливий дебютант знову вийшов уперед. Гол на 52-й хвилині забив Бугай. І тут у гру вступив... арбітр з Сімферополя Василь Мельничук. Спочатку ігрове зіткнення двох гравців він кваліфікував як грубе порушення і вилучив Селезньова — гравця «Маяка» — з поля. А за чотири хвилини до фінального свистка призначив пенальті, звичайно, у ворота «Маяка», його реалізував Давиденко. Але й після цього дебютант міг вирвати перемогу. Проте, коли форвард гостей Пономаренко вийшов сам на сам з голкіпером господарів, його зупинила суддівська сирена. Хро...нометри оча... показували, ... грати ще 30...

— Це нек... дівство? — ... ника коман... Журавка.

— Ні. Уп... дів відверто... бас».

Результати... «Закарпаття»... 2:0, «Карпати»... 0:1, «Шахт... 2:0, «Сталь»... «Колос» — ... ладист» — ... хановець» — ... 0:3, «Нафтови... 1:0, «Верес... 0:1, «Темп»... 1:0.

У «При... очок. По 17... ла» і «Коло... тупного тур... травни.

Ярослав...

...ентар

...в Париж,
...ка! Але...

...Пушкінській у ...я раптом виникла черга. Но... ...к продуктових, ...рних, у цьому ...ивали. Але, су... ...черга тут буде ...йні, в найближ... ...му будинку від... ...дну залізничну ...секрет. Правда, ...була неподалік, ...дкуванні інтурис... ...едавно оформ... ...кументи, наприк... ...ним запрошен... ...знає, скільки ...це коштувало ...тепер змінилось, ...ми ...ємо ту ж ...на... ...огу? На ...дповідає началь... ...ого залізничного ...ва О. В. Смблко, ...ядкована нині ця

...хоча вони й ...пасажира, — ...лег Всеволодо... ...перший день ...в, що продук... ...каси, на від... ...уристської, як ...рим рази вища. ...уміло. Тут два ...ормлени зали, ...кан... ...ери. ...кцію приміщен... ...тракено 80 ти... ...ів. Встановили ...підключивши ...даних в АСУ ...Секунди потріб... ...об дізнатися, ...а необхідний ...немає, то на ...е ч... ...можна ...ізні ...ументи. ...і можна офор... ...Парижа, Лон... ...Варшави, Бу... ...тично до будь... ...хідної Європи. ...За спеціальною ...ковським цент... ...ничим агент... ...о право вида... ...плацкарту на ...иму з Мо... ...країни Півден... ...Є можли... ...квиток і на ...став... ...зараз ...ичник... ...забра... ...який воло... ...льно, приблизь... ...в закордонних ...еревезень.

...ні-завтра Вер... ...СР прийме за... ...виїзду з ...в Союз. Як ...неминучого ...рів? ...ужити їх нам ...араз думаємо, ...оточну робо... ...черги. Вже ...уть додатково ...ні вагони ...чення з Києва... ...Мюнхена та ...ідної Європи. ...итання про ...ерство шляхів ...дено-Західній ...ковий рухо...

...о сказати про ...ки всіх де... ...залів, які ...в будинку на ...ройдуть при... ...англійської ...мір розшири... ...ут. Для паса... ...в з-за кордо... ...ися місця у ...і «Експрес». ...у є досить ...номери з ...ми, телефо... ...ечен... ...плату можна ...а, оформити ...оїзду.

...ДУБЕНКО,
...РІНФОРМ.

КАРПАТСЬКЕ ЕЛЬДОРАДО

ДО НЬОГО ПРОКЛАЛИ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКІ ГЕОЛОГИ

Не тільки скіфське золото хоронила і хоронить у собі наша земля. Хоч ми довго не вірили (чи не знали), та є люди, які і вірили, і прокладали шлях до золотих родовищ. Розмова про це з начальником Українського Головного координаційно-геологічного управління «Укргеологія» М. ГАВРИЛЕНКОМ.

Щонайперше, Миколо Мефодійовичу, від усього серця варто поздоровити весь ваш багатотисячний колектив з такими знахідками. Навіть ходять чутки, що золотоносні руди виявлено не тільки в Закарпатті, але і в деяких інших місцях. Та перш ніж торкнутися конкретного факту, хотілося б дізнатися, наскільки довгим був шлях до золотих жил у нашій українській землі?

— Якщо глянути на цей шлях у часі, то до першого на Україні Мужієвського родовища золота він вимірюється десятками років. І однією з найпринциповіших причин такого довгого пошуку я б назвав директивні вимоги не відволікатися на дріб'язок і цілеспрямовано шукати газ, нафту, вугілля, залізні руди... І будь-який відхід від керівної вказівки вважався крамолою. «Шукайте, що вам кажуть!..» А геолог, якщо він справжній за покликанням геолог, не міг бути сліпим виконавцем. І мізком, і молотком прощупував землю, йшов шляхом, який вказували закони геології, інтуїція і досвід. Систематизація та аналіз гірничих шарів вели геологів до різних відкриттів і до золотих жил також. І Закарпатське родовище довело перспективність надр України на золото. Сьогодні вже бачимо реальні перспективи приросту запасів як безпосередньо на флангах Мужієвського родовища, так і на зовсім нових ділянках Закарпаття та інших районів республіки.

(Закінчення на 11-й стор.).

Уїк-енд, тобто вихідні

● Для настрою

Нам таке не загрожує...

Сінгапурець Тан Лун Хенг, 34-річний співробітник місцевої консультаційної фірми, відвідав один з найбільших магазинів іграшок американської фірми «Тойз ап ас» і викотив з нього два візки з покупками на суму понад 3 тисячі доларів. Утім, він не заплатив за них ні цента.

Однак його не затримали й не завели на нього кримінальну справу. Навпаки — біля каси радісно зустріли представники адміністрації, дуже дякували, і запрошували відвідувати їхній заклад ще і ще.

А пояснюється все просто. Його трирічна донька виграла в лотерею право протягом 3 хвилин безкоштовно брати собі ті іграшки, які їй до вподоби. Батько ж розсудив інакше: Аманда ще мала й не зможе скористатися своїм правом так, як треба, тож за діло взявся сам.

Через три хвилини, спітнілий, захеканий, він підкотив візок з 39 коробками. Донечка радісно кліпала очима, а дружина мало не зайшлася від щастя, бо в основному тут лежали подарунки для неї.

Про це розповів кореспондент ТАРС.

● З джерел мудрості

Іоанн Златоустий любив повторювати:

«Зженемо з вуст своїх лихослів'я, знаючи, що, коли почнемо їсти навіть золу, то й від такого суворого життя не буде нам жодної користі, якщо не утримуватимемося від лихослів'я».

А ще старець казав: «Як добре слово і похвала слугують початком дружби, так лихослів'я й наклепи бувають початком і приводом ворожнечі, ненависті й розбрату».

● Проти радіації

Чорнобиль. Це страшне слово пояснює все. Щоб захиститися від зловісного впливу радіації, можна звернутися й до народної медицини. На щастя, її можливості ще далеко не вичерпані. Принаймні, трав скільки завгодно. От одна з них — чи не найпоширеніша:

Кульбаба

У народі її ще називають — баранки, летучки, кульбака, маївка. Останнє слово наразі підказує, що саме тепер її треба збирати кульбаби.

А застосовується вся рослина з коренем. Настій і відвар кореня, сік листя нормалізують обмін речовин, змінюють організм, вживаються від малокрів'я й для поліпшення складу крові. Проти різноманітних отруєнь використовують порошок кореня по 1/2 чайної ложки тричі на день.

Настій кореня готується так: 1 столова ложка кореня на 2 склянки окропу настоюється ніч у термосі і проціджується. Добова доза на три прийоми.

Відвар кореня: 1 столова ложка кореня на 1 склянку окропу, кип'ятити 20 хвилин, настоювати 3 години, процідити. Вживають по 1/3 — 1/2 склянки тричі на день за 30 хвилин до їжі.

Астрогеофізичний прогноз

Як відомо, найбільш неблагополучні дні цього місяця — 2, 14, 15, 20, 28 числа.

Композиції 19 травня з виходом на 20—21 травня властива криміногенна ситуація. Можлива висока аварійність, а також вірогідність екологічних катастроф.

Витинанка Валерія ЛАПКУРИ.

● Малий лексичний словник

Око

Глаз — око. **Глаза на выкате** — великі очі, баньки, вирла. **Глаза впалые** — ямкуваті, запалі очі. **Гноящиеся глаза** — каправі очі, кислі, кислоокий (з такими очима). **Глаза подслеповатые**—підсліпкуваті, сліпаки. **Глаза зоркие** — зіркі, бачучі, бистрі очі. **В глаза** — у вічі. **Глаза закрывши** — сліпма, осліп, наосліп. **Глаз не кажет** — очей не показує. **На глазах** — на очах, на виду, перед очима, очевидячки. **Сомкнулись глаза** — склепилися очі. **Следить глазами** — зорити, пасти очі, очима **С глаз долой, из сердца вон** — як з очей, так і з думки. **Глаза шире брюха** — завидющі очі. **Хлопать глазами** — лупати очима. **Давать волю глазам** — запускати очі; урок, уроки, вроки. **Дурной глаз** — погані, урічливі, врочливі очі. **От глазу, с глазу** — з очей, від уроків.

● Хочете вірте, хочете — ні

Гороскоп каміння

Їх налічувалося десятки й сотні варіантів, що мали деякі відмінності. Тож 30 років тому Міжнародна асоціація ювелірів, зіставивши численні матеріали, уклала єдиний список каменів-талісманів, за місяцем народження, а також їх найближчих, менш цінних замінників.

Січень — гранат червоний (постійність); рожевий кварц, родоніт.

Лютий — аметист (щирість); скаполіт.

Березень — аквамарин (мужність); амазоніт.

Квітень — діамант (невинність); гірський кришталь.

Травень — смарагд (любов, успіх); хризопраз, малахіт, жадеїт.

Червень — перли (здоров'я); місячний камінь, агат.

Липень — рубін (благополуччя); карнеол.

Серпень — хризоліт (щастя в подружньому житті); нефрит.

Вересень — сапфир (мудрість); лазурит.

Жовтень — опал благородний (надія); турмалін, яшма.

Листопад — жовтий топаз (розсудливість); геліодор, цитрин, бурштин.

Грудень — бірюза (матеріальне благополуччя); топаз голубий.

Чергувала на уїк-енді
Людмила БАРАНЕВИЧ.

Розмаїтості

І ВІЧНЕ, І ЗЕМНЕ

У колишньому храмі, який свого часу був оплотом атеїзму, а нині — музей історії релігії, експонується унікальна виставка української духовної книги. Представлені видання, що побачили світ далеко від України, — в Римі, Мюнхені, Парижі, Торонто. Чільне місце в експозиції зайняли також видання Українського католицького університету імені Святого Климентія в Римі, релігійної секції Українського вільного університету в Мюнхені, праці отців редемптористів та студитів. Поряд із суто духовною літературою — твори з історії, літератури й мистецтва, ікони й картини, словники й молитовники, а також платівки й магнітофонні касети, де записано акафісти й утрені, вечірні й молебні, а ще українські народні пісні, твори Тараса Шевченка та Івана Франка. Це внесок у культуру рідного народу уродженця Львівщини, науковця і педагога, отця-ректора Папської Колегії святого Йосафата в Римі Софрона Мудрого.

Великий інтерес до виставки виявили науковці. Невдовзі жителі інших міст України також матимуть змогу ознайомитися з експозицією.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
м. Львів.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 18—19 травня на Україні передбачається короткочасний дощ, гроза, у Карпатах та Прикарпатті сильні дощі. Вітер переважно південний, 5—10, при грозах пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 18 травня у західних областях, 19— у західній половині республіки 13—18, на решті території 18—24 градуси, уночі по Україні 8—13 градусів.

По Київській області сьогодні вдень подекуди короткочасний дощ, гроза. Вітер південний, 5—10 метрів на секунду, при грозі поривчастий. Температура 18—23 градуси.

Спорт

ЗА СЦЕНАРІЄМ АРБІТРА

Після десятого туру лідери змінили своє становище. Іванофранківці вже в першому таймі після ударів Григорчука і Русака взяли ворота харківського «Маяка». У другій половині перевага знову на боці лідера, але пробити харківський «бетон» йому так і не вдалося — 2:0.

Такий же рахунок зафіксовано і в Херсоні, де «Кристал» подолав «Динамо» з Білої Церкви. М'ячі у херсонців провели Воронежський і Меншиков.

Дещо незвичайний був сценарій матчу у Кривому Розі, де «Кривбас» приймав очаківський «Маяк». Гості на 17-й хвилині після удару Бурименка відкрили рахунок. За п'ять хвилин до перерви Мазур зі штрафного зрівняв його. Та настирливий дебютант знову вийшов уперед. Гол на 52-й хвилині забив Бугай. І тут у гру вступив... арбітр з Сімферополя Василь Мельничук. Спочатку ігрове зіткнення двох гравців він кваліфікував як грубе порушення і вилучив Селезньова — гравця «Маяка» — з поля. А за чотири хвилини до фінального свистка призначив пенальті, звичайно, у ворота «Маяка», його реалізував Давиденко. Але й після цього дебютант міг вирвати перемогу. Проте, коли форвард гостей Пономаренко вийшов сам на сам з голкіпером господарів, його зупинила суддівська сирена. Хронометри очаківських тренерів показували, що залишалося грати ще 30 секунд...

— Це некваліфіковане суддівство? — запитав начальника команди «Маяк» Олега Журавка.

— Ні. Упередженість. Судді відверто «грав» за «Кривбас».

Результати інших матчів: «Закарпаття» — «Чайка» — 2:0, «Карпати» — «Океан» — 0:1, «Шахтар» — «Зірка» — 0:1, «Сталь» — «Дніпро» — 2:0, «Колос» — СКА — 3:0, «Прикарпатець» — «Хімік» — 3:1, «Стахановець» — «Автомобіліст» — 0:3, «Нафтовик» — «Десна» — 1:0, «Верес» — «Полісся» — 1:0, «Темп» — «Поділля» — 1:0.

У «Прикарпаття» — 19 очок. По 17 очок у «Кристала» і «Колоса». Матчі наступного туру відбудуться 20 травня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ПІДГОТОВКА НА «УЕМБЛІ»

Збірна СРСР 29 травня на стадіоні в Лужниках зіграє відбірковий матч чемпіонату Європи з командою Кіпру. Але перед цим наші футболісти проведуть серйозну репетицію, яка складатиметься з двох товариських поєдинків. І обидва вони пройдуть на одній арені — всесвітньовідомому стадіоні «Уемблі» в Лондоні. Так, 21 травня їхнім суперником буде збірна Англії, а 23 травня — спортсмени Аргентини.

Хто ж кандидати на участь у цих іграх? Це воротарі Уваров («Динамо», Москва) і Черчесов («Спартак», Москва), польові гравці — Галямін, Д. Кузнецов, Корнєєв, Сергеєв (усі — ЦСКА), Чернишов, Коливанов (обидва — «Динамо», Москва), Кульков, Шалімов, Мостовий (усі — «Спартак», Москва), Цвейба, Юран (обидва — «Динамо», Київ), Цимбалар («Чорноморець»), Канчельскіс («Манчестер Юнайтед», Англія), Алейников («Лечче», Італія), Михайличенко («Сампдорія», Італія), Добровольський («Кастельон», Іспанія).

Щоправда, наставник збірної СРСР Анатолій Бишовець сказав, що під великим запитанням участь у тих контрольних зустрічах наших гравців, які виступають за кордоном. Тому не виключена поява в списку нових прізвищ.

Парламентська хроніка

ІДЕМО ДО НОВОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Денне і вечірнє засідання 16 травня

Немало пристрасних монологів, реплік, взаємних звинувачень, конструктивних дискусій пролунало в стінах українського парламенту — всього наслухався український народ за рік його роботи.

Але такого розмаїття думок, суджень і позицій, як під час обговорення майбутньої Конституції України, ще, певне, не було.

На щастя, у більшості депутатів вистачило витримки не втягуватися у сварки, мітингові заклики, натомість, відкинувши групові чи вузькопартійні інтереси, працювати над удосконаленням запропонованого Конституційною комісією проекту.

— Усі ми розуміємо, — сказав у своєму виступі депутат Г. Ванеєв, — що спекуляція фактами історії аморальна. На мій погляд, уся енергія, знання і досвід народних депутатів повинні спрямовуватися на те, щоб розробити нову Конституцію республіки, яка відповідала б прагненням народу.

Викладаючи не тільки власні думки, а й позицію комісії, до якої він входить, депутат передусім наголосив, що необхідно назвати цей документ Конституцією Української Радянської Соціалістичної Республіки. Адже саме так звучить і Декларація про державний суверенітет України. Що стосується введення в республіці президентської форми правління, навколо чого точилися особливо палкі дискусії, Г. Ванеєв висловився однозначно: до цього нам треба йти неодмінно.

Як і варто було чекати, з діаметрально протилежними твердженнями виступив М. Поровський.

— Стосовно радянської концепції, — сказав він, — вважаю, що в Конституції слід записати найбільш узагальнюючу назву держави, прийняту на всі часи — Республіка Україна. Це вичерпна назва, і вона застереже від того, що, скажімо, через кілька років прийдуть до парламенту інші сили і замінять поняття радянської на гетьманську, а соціалістичну на націоналістичну чи анархістську, і це так буде до безкінечності. Гадаю, що Республіка Україна є найбільш всеохоплюючою і вичерпною назвою.

В. Ізмалков висловився категорично проти створення свого національного війська, запропонувавши власні варіанти захисту України.

Народний депутат Л. Лук'яненко, як кажуть, цілком і повністю підтримав саме президентську форму правління.

Від аграрної групи депутатів з оцінкою проекту нової Конституції взяв слово депутат М. Любенчук.

— Союз суверенних держав сьогодні, — наголосив він, — це не бажання, це необхідність і реальність, і не потрібно обманювати людей, ніби вже завтра без Союзу ми заживемо краще. Я впевнений, що гірше будемо жити. Інша справа, який він повинен бути. Я голосуватиму за Союз без Верховної Ради, але з Радою державних уповноважених на чолі з Президентом. Я голосуватиму за Союз, який гарантував би виконання взятих на себе прав і обов'язків. Іншого Союзу не визнаю, як людина, як комуніст.

— Хочу зупинитися в основному на питанні Україна в Союзі суверенних держав, — сказав депутат Ю. Єльченко. — Ключовою тут є проблема, чи розглядаємо ми Союз як федеративну державу, чи Союз є співдружністю, позбавленою державних ознак. І чи потрібно це визначати в Конституції взагалі. Звичайно, відповісти на це питання остаточно може лише народ України, але воно принципово важливе, і у мене, зокрема, немає сумніву, що наша нова Конституція має його визначити.

У нас є можливості забезпечити гарантії суверенної України. Це наша нова Конституція і Союзний договір, який може бути підписаний від України і буде підписаний лише за згодою Верховної Ради, тобто за нашою згодою.

На питанні національної свідомості і національної гордості українця, творенні власної історії зупинилася депутат К. Завадська.

Розмірковуючи над утвердженням у нашому житті принципу багатопартійності, депутат П. Мисник висловив бажання, щоб рівні умови діяльності політичних партій були закріплені в Конституції і особливо теза, що боротьба партій повинна вестися в чесній боротьбі, конституційними методами.

Останнім до обідньої перерви виступив А. Бондарчук. Говорячи про вади нинішньої соціалістичної системи, наводячи факти розбазарювання національних багатств, він заявив, що в Конституції необхідно відбити і норми захисту національних інтересів.

На вечірньому засіданні тривало обговорення проекту Конституції республіки. У ньому взяли участь депутати А. Печеров, В. Панченко, Г. Демидов, С. Правденко, С. Дорогунцов, В. Рябоконь.

Із заключним словом виступив Голова Верховної Ради УРСР, голова Конституційної комісії Л. Кравчук.

***Анатолій* КРАСЛЯНСЬКИЙ,**
парламентський оглядач.

ЩО Б ЦЕ ОЗНАЧАЛО?

Незалежна думка

Коли цей матеріал уже було підготовлено до друку, редакція одержала Указ Президента СРСР «Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної роботи базових галузей народного господарства». Його вміщено на 3-й сторінці. Після детального аналізу схоже, що це остаточний варіант проекту Указу «Про введення особливого режиму роботи в галузях народного господарства», про який йдеться у цьому матеріалі. На щастя, документи різняться. Проте ми вирішили надрукувати матеріал. Нехай наші читачі бачать, як і в що можуть трансформуватися перші варіанти документів Президента, якщо до них докладуть руку спеціалісти, представники республік, вчені, народні депутати. Отже, читайте й робіть висновки. Добре, що наш Президент на цей раз все-таки прислухався до думки інших. Що буде далі — покаже час.

23 квітня в підмосковному дачному селищі Ново-Огарьово Президент СРСР і керівники найвищих державних органів союзних республік — РРФСР, України, Білорусії, Узбекистану, Казахстану, Азербайджану, Таджикистану, Киргизстану, Туркменистану підписали «Спільну заяву про невідкладні заходи щодо стабілізації обстановки в країні й подолання кризи». У невимушеній, майже домашній обстановці М. Горбачов добився того, чого йому не вдавалося досягти на засіданні Ради Федерації — перемир'я у «війні Центру з республіками».

«Ми тобі — мир, ти нам — волю»,— так коротко можна сказати про суть більш як дев'ятигодинної дискусії в Ново-Огарьово. Отже, перший в історії СРСР договір між керівником Союзу й керівниками республік передбачає розпуск першої у світі соціалістичної держави. Як кажуть, що написано пером, того не вирубаєш і сокирою.

З добре поінформованих джерел, наближених до «ново-огарьовської десятки», редакції стало відомо, що особливо багато суперечок викликало питання про мораторій на страйки або введення особливого режиму роботи в базових галузях промисловості, на підприємствах, які випускають товари народного споживання, на залізниці.

У спеціальному «Розпорядженні», яке Б. Єльцин підписав після переговорів із шахтарями «особливий режим» розшифровується всього-на-всього як «гарантоване фінансове, матеріально-технічне та інше... забезпечення їхньої діяльності, включаючи соціально-економічний розвиток, соціальний захист і гарантії рівня забезпечення життєвого рівня працюючих, за умови суворого взаємного виконання зобов'язань органами державного управління і трудовими колективами».

Своє ставлення до загострення соціально-політичної ситуації на Україні і про першочергові заходи для виходу республіки з кризи висловили й українські парламентарії у Заяві Верховної Ради УРСР.

Зокрема, в Заяві зазначено, що «головною причиною такої ситуації стало продовження унітарної економічної політики Центру. Вихід з такої ситуації Верховна Рада УРСР вбачає в «інтенсифікації» роботи в напрямі забезпечення суверенності, проведенні незалежної економічної політики».

В іншій Заяві Верховної Ради УРСР щодо заклику депутатської групи «Союз» негайно ввести надзвичайний стан на всій території Радянського Союзу підкреслено, що вихід з кризи можливий «лише на шляху... утвердження суверенітету республік... Заклики вирішити суспільні проблеми введенням надзвичайного стану є спробою крайніх консервативних сил повернути країну до сумнозвісних часів адміністративно-репресивної системи». Парламент України не бачить ніяких підстав для введення надзвичайного стану в республіці. Подібні заклики — посягання на суверенітет Української РСР.

Проте виявилось, що Президент СРСР думає інакше. Він не поступається «своїми принципами».

Через чотири дні після підписання «Заяви десяти» Кабінет міністрів УРСР надіслав до Мінюсту, МВС, Мінпраці, Держкомекономіки та інших своїх підрозділів доручення № 8846/49. Прохання було безумовне: підготувати свої пропозиції щодо проекту цього документа. Що за документ? Проект Указу Президента СРСР «Про введення особливого режиму роботи в галузях народного господарства СРСР». Документ, який передбачено «Заявою десяти». Ось так!

Що ж у ньому? Особливий режим роботи вводиться у вугільній, гірничорудній, металургійній, машинобудівній, хімічній, мікробіологічній, нафтовій і газовій промисловості, енергетиці, на залізничному й повітряному транспорті, а також на всіх підприємствах, які виготовляють і обслуговують випуск товарів для народу. Коротше, особливий режим вводиться скрізь. Назвіть мені підприємства, які б не випускали товари для народу. Кожне підприємство директивними органами зобов'язане це робити. Нехай не радіють і кооператори. Особливий режим, якщо буде потрібно, стосуватиметься й їх. Мабуть, і нас, журналістів не обійде подібна доля. Адже, якщо подумати, то продукція поліграфічних підприємств, де друкуються газети,— це товари для народу, а журналісти як-не-як, «обслуговують» випуск газет.

Ось так Президент СРСР відреагував на Заяву Верховної Ради Української РСР, де чітко сказано, що на Україні немає «ніяких підстав для введення надзвичайного стану». А як це стикується з тим, що «подібні заклики... недопустимі й такі, що посягають на суверенітет Української РСР». Правда, це вже не заклики, а проект Указу Президента СРСР.

Президент також недвозначно натякає на централізований розподіл ресурсів. Це, мабуть, саме те, без чого не може обійтися ринкова економіка, до якої закликає і Президент, і Уряд у інших директивних документах...

І зовсім однозначно у проекті сказано, що всі підприємства, які переведені на особливий режим роботи, керуються у своїй діяльності виключно законами Союзу РСР. Правда, можна користуватися і законами союзних республік, але тільки тоді, коли вони не суперечать законодавчим актам СРСР.

Але ж, судячи із заяв керівників парламенту республіки, виходячи із «Взаємоузгодженого протоколу парламентської комісії Верховної Ради УРСР, Уряду республіки і представників ради страйкуючих колективів шахтарів» вже на III сесії Верховної Ради УРСР не виключена можливість надати Декларації про державний суверенітет республіки сили конституційного закону.

Шахтарі просили також парламент республіки прийняти Конституцію УРСР у 1991 році до підписання Союзного договору. Судячи ж з проекту, особливий режим роботи, на якому наполягає Президент, поширюється й на 1991 рік, і на 1992-й...

Чи стикуються закони Центру й нашої республіки?

Більше того, проект Указу забороняє Радам народних депутатів усіх рівнів (звичайно, і Верховній Раді УРСР), їхнім виконавчим і розпорядчим органам втручатися в діяльність підприємств, які переведені на особливий режим роботи. Виходячи із законів логіки, майже вся промисловість республіки виводиться з підпорядкування республіки. Не виняток і вугільна промисловість, яку уряд республіки взяв під своє крило.

Повіяло від проекту й холодком досить-таки неприємних років з нашої історії. Передбачається надати керівникам право, як кажуть, без суду і слідства карати і звільняти людей. Дивно, правда, чому це право надано тільки одному керівникові, а не «трійкам», як це було раніше.

Проект накладає мораторій на страйки в галузях, де введено особливий режим.

На жаль, хоч указ ще й не набрав чинності, а деякі керівники союзних галузей уже, як кажуть, поспішили поперед батька в пекло. Міністр вугільної промисловості СРСР Щадов надіслав на шахти телеграми, де пропонує провести індивідуальну роботу з кожним гірником, виявити його позицію у ставленні до страйків. Що б це могло означати? Кому потрібне таке досьє?

***Леонід* БРОВЧЕНКО,**
економічний оглядач «Голосу України».

«СИНИЦЯ» ПОЛЕТІЛА. А «ЖУРАВЕЛЬ»?

Ранкове засідання 17 травня

Вже з перших хвилин роботи сесії чимало народних депутатів зайняли місця біля мікрофонів. Проте з дев'яти лише депутат Іван Капштик повів розмову щодо порядку денного роботи сесії. Всі інші наче забули, що питання «різне» за їхньою ж згодою традиційно виноситься наприкінці засідання. Врешті-решт після півгодинної словесної розминки, яка, на мою думку, «ні уму, ні серцю» нічого не дала, зате внесла дисонанс у роботу, приступили до процедурних питань.

Голова Верховної Ради Леонід Кравчук за попередньою згодою з Президією запропонував розглянути питання про надання Декларації про державний суверенітет України статусу Конституційного закону. При цьому Леонід Макарович нагадав усім, що такі пропозиції надходили відразу ж після прийняття цього важливого документа. І нині здобули прихильність переважної частини громадськості. Зокрема, такі вимоги ставили і страйкуючі шахтарі. Але останнім часом представники парламентської більшості та опозиції почали виступати з пропозиціями зосередити головні сили над розробкою нової Конституції України, оскільки спроба надати Декларації чинності Конституційного закону, на їх думку, запізніла. Тому депутатам було запропоновано висловити свої міркування з приводу цього.

Різкого протистояння щодо того виносити дане питання на обговорення чи ні не відбулося. Але знову ж таки не обійшлося без інциденту. Некоректний виступ щодо позиції парламентської опозиції депутата Василя Сухого змусив співголову Народної ради Володимира Філенка нагадати промовцеві, що кожен має право говорити від імені тих, хто йому це доручає, а не від чужого.

Пропозиція внести в порядок денний питання надання Декларації про державний суверенітет України чинності Конституційного закону не набрала необхідної кількості голосів. Своїми думками з приводу цього я попросив поділитися народних депутатів УРСР Миколу Півня та Сергія Головатого.

М. Півень: На мою думку, правильно, що дане питання не винесено на обговорення сесії і не ввійшло в порядок денний її роботи.

Минуло десять місяців з часу проголошення цього документа, а ми лише зараз заговорили про надання йому чинності Конституційного закону. Однак я вважаю, що прийняття нової Конституції на основі Декларації буде саме те, чого ми хочемо. І не просто ми, депутати, а весь народ. Адже його голоси за суверенну Україну засвідчили, що він сприйняв Декларацію як процес майбутнього.

Концепції нової Конституції ми присвятили два дні пленарної роботи. У вівторок повинні остаточно визначитися і розпочати роботу над основним Законом нашого життя з тим, щоб у недалекому майбутньому розглянути її проект у Верховній Раді.

С. Головатий: Я, наприклад, не розумію, для чого це питання треба було знімати з обговорення. Такий підхід свідчить про неконструктивність у нашій роботі. Можна було не надати статусу, прийняти яке завгодно рішення, але спершу обмінятися думками. Власне, обговорення й прийняття рішення — одна з основних функцій Верховної Ради. А ставити питання виносити чи ні — це, на мою думку, абсурдно. Бо навіщо приходити в сесійний зал, якщо не працювати.

Сьогодні ж, коли на основі Декларації напрацьовано чимало законів, законодавчих актів, які розвивають і втілюють певні її принципи в життя, це вже, звичайно, запізнілий крок.

За умови надання Декларації статусу Конституційного акту, одразу ж після її проголошення, не виникло б і таких прецедентів, які маємо сьогодні. Наприклад, суто юридичної проблеми діяльності уряду, дальшого просування України шляхом суверенітету. А Верховна Рада могла на її основі скасувати норми Конституцій УРСР та СРСР, котрі суперечать Декларації, та інші законодавчі акти. Але, безумовно, вона не може замінити собою Конституції, яку ми повинні прийняти.

Отже, судячи з результатів голосування, депутати відпустили з рук «синицю». Тепер, очевидно, чекають на «журавля». Варто було б, щоб він у вигляді нової Конституції не дуже барився, бо його з нетерпінням чекає весь народ України.

На засіданні обговорено та прийнято в першому читанні проект Закону про Арбітражний суд Української РСР.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Суспільний барометр

І БІЛЬ, І СЛЬОЗИ, І ЛЮБОВ...

Як у парламенті республіки відреагували на крик душі солдатських матерів

Хвилюючі людські документи. Почнемо з першого — із звернення Комітету солдатських матерів Києва до Президії Верховної Ради УРСР, голів постійних комісій з питань оборони і державної безпеки, у правах людини, у питаннях законодавства і законності, у справах молоді. «Ми, солдатські матері, — говориться в ньому, — ще раз звертаємося до вас з надією бути почутими, бо наші вимоги про гарантії захисту життя, здоров'я, честі та людської гідності наших дітей — військовослужбовців строкової служби систематично ігноруються». А далі — факти. Про невиконання постанов, прийнятих Верховною Радою республіки. Про недоліки в роботі призовних комісій. Невинно пролиту кров у «гарячих точках» Союзу РСР, де тривають міжнаціональні конфлікти. Беззаконня та насильство над юнаками, яке подекуди має місце у військах. Про дезертирство, його причини та наслідки. Закінчується документ рядом вимог. Серед них — прискорити прийняття Закону про проходження військової служби громадянами України і пакету законів про правовий та соціальний захист військовослужбовців і членів їх сімей; створити при Верховній Раді України постійно діючу Комісію по розгляду питань загибелі та каліцтв під час проходження строкової служби і аналогічні комісії на місцях; змінити текст присяги; оголосити реабілітацію усіх військовослужбовців, які не вчинили злочинів, а змушені були залишити частини, через нестатутні відносини та з інших причин тощо.

Подібними думками пронизано й звернення Координаційної ради організації солдатських матерів України до глави уряду республіки В. Фокіна.

Доповнюю ці два документи аналіз листів, заяв, запитів, скарг з питань призову та проходження строкової військової служби громадянами України, що надійшли у першому кварталі цього року до Комітету по зв'язках з Міністерством оборони СРСР при Раді Міністрів УРСР. Їх було понад 550. 137 чоловік побували на особистому прийомі.

Що ж хвилює людей? Майже 60 відсотків листів та три чверті усних звернень стосуються питань переведення військовослужбовців для проходження строкової служби в межах території України. Причому в значній їх частині (до 40 відсотків), насамперед з Львівської, Запорізької, Житомирської та Волинської областей, містяться нарікання на неврахування бажання служити на території України та за кордоном. У 101 письмовому та усному зверненні (14,7 відсотка) йдеться про факти знущання над військовослужбовцями, позастатутних відносин між ними. Принагідно зазначимо: під час перевірки цих заяв порушено 7 кримінальних справ. Комітетом надіслано доповідну записку начальнику Головного військово-політичного управління Радянської Армії та Військово-Морського Флоту М. Шлязі.

Усе, про що йшлося, приводить до того, що військовослужбовці нерідко самовільно залишають свої військові частини і звертаються з проханням надати їм можливість продовжувати строкову військову службу на території республіки. Для з'ясування причин цього з ініціативи Київського, Одеського, Прикарпатського військових округів, Комітету по зв'язках з Міністерством оборони СРСР та громадських організацій республіки в округах створені підрозділи (збірні пункти).

Майже в кожному п'ятому зверненні містились скарги на порушення військкоматами директив міністра оборони СРСР про заборону призову і відправки одружених призовників за межі свого військового округу та про невраховування принципу добровільності при комплектуванні Закавказького військового округу. Такі порушення найбільш характерні для Сумського, Полтавського, Вінницького і Чернігівського облвійськкоматів.

Чимало нарікань на роботу призовних медичних комісій Одеської, Дніпропетровської, Миколаївської, Хмельницької та Житомирської областей. Мають місце непоодинокі випадки призову громадян на строкову військову службу з хронічними захворюваннями.

У ході перевірок було задоволено 19 із 27 звернень про звільнення з лав Радянської Армії та 3 з 9 прохань про надання відстрочки від призову на дійсну військову службу. Усього згідно з аналізом кожна шоста із загальної кількості письмових та усних заяв була задоволена.

Заяви, скарги, прохання. На них мусимо реагувати. Але не маємо права забувати й про інше — про щире бажання багатьох юнаків служити в Радянській Армії та Військово-Морському Флоті, виконувати свій священний обов'язок громадянина і патріота. Не маємо права ігнорувати позитивний вплив армійського життя — школи встановлення особи, школи змужніння, дисципліни, патріотизму та інтернаціоналізму. Не маємо права замовчувати досвід підготовки до цього життя, нагромаджений в областях республіки — Вінницькій, Київській, Миколаївській, Хмельницькій, Херсонській та інших.

Нарешті, ще один, так би мовити, підсумовуючий документ — доповідна записка на ім'я Голови Верховної Ради Української РСР Л. Кравчука, підписана головами двох постійних комісій — з питань оборони та державної безпеки В. Дурдинцем і у справах молоді А. Матвієнком. Повідомляючи про зустріч із членами Координаційної ради солдатських матерів України та про результати вивчення питання на місцях, вони констатують: були висловлені численні нарікання на адресу Верховної Ради, уряду республіки, місцевих Рад народних депутатів, особливо Міністерство оборони, військових комісаріатів на те, що не виконуються повною мірою прийняті постанови Верховної Ради Української РСР з питань проходження громадянами республіки строкової військової служби, не вживаються конкретні заходи щодо посилення соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Вказавши й на інші істотні недоліки, голови комісій внесли ряд конкретних пропозицій.

І ось ці чотири документи лягли на стіл Голови Верховної Ради УРСР. Лягли, як кажуть, для реагування. І таке реагування не забарилося. З ними були ознайомлені члени Президії Верховної Ради. З'явилися й інші доручення.

Головам постійних комісій В. Дурдинцю, А. Матвієнку, О. Коцюбі, Я. Кондратьєву, О. Ємцю, Г. Ходоровському, П. Віцяку, М. Гришку — невідкладно розглянути звернення Координаційної ради організації солдатських матерів України, встановити причини невиконання постанов Верховної Ради УРСР і внести конкретні пропозиції до Президії. Підготувати звернення Президії Верховної Ради УРСР до військовослужбовців, їх батьків та громадськості.

В. Фокіну — терміново розглянути питання, які належать до компетенції уряду республіки. Повідомити Міністерство оборони СРСР про зазначені проблеми і досягти домовленості про проходження громадянами України військової служби відповідно до постанов Верховної Ради УРСР і чинного законодавства.

Принагідно зауважимо: уряд відреагував негайно. Свідченням цього є прийняте ним рішення з питань, пов'язаних із веденням весняного призову на дійсну строкову військову службу. Ним передбачено направлення призовників для проходження служби до військових частин, розташованих на території республіки. Направити для цього громадян УРСР за її межі можна тільки за їх добровільною письмовою згодою. Від служби звільнятимуться особи, чиї сім'ї яких загинули або стали інвалідами, виконуючи воїнський обов'язок: надаватиметься відстрочка призовникам, що мають дітей віком до трьох років. Призовники, які потерпіли внаслідок чорнобильської катастрофи, проходитимуть службу у військових частинах, не пов'язаних з ядерними установками або з іншими джерелами іонізуючого випромінювання, надвисокими частотами і компонентами ракетного палива, а також не розташованих на радіоактивно забруднених територіях.

Головам Верховної Ради Кримської АРСР, обласних, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів запропоновано проаналізувати питання, пов'язані з призовом, проходженням строкової військової служби, причини численних скарг військовослужбовців, їх батьків, громадськості. Здійснити разом з командуванням військових округів, військкоматами практичні заходи до їх усунення та запобігання. Забезпечити належні умови для організованого проведення в цьому році весняного призову громадян України.

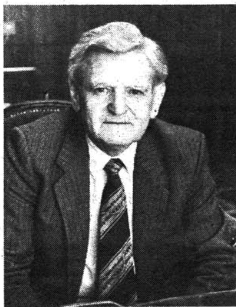
Голова Верховної Ради УРСР звернувся до командуючих військами Київського, Прикарпатського, Одеського військових округів, Чорноморського флоту, начальників військ Західного прикордонного округу, внутрішніх військ по Українській РСР з проханням розглянути наболілі проблеми призову громадян на дійсну військову службу, створити в кожній військовій частині нормальні людські умови для її проходження, а також встановлення тісних контактів з батьками, депутатськими комісіями, громадськими організаціями, організацією солдатських матерів.

(Укрінформ).

У дипломатичних колах

«ВІРЮ У СПІВРОБІТНИЦТВО З СУВЕРЕННОЮ УКРАЇНОЮ»

На запитання кореспондента «Голосу України» відповідає Генеральний консул Угорської Республіки Андраш ПАЛДІ.

— Як, на ваш погляд, можна було б охарактеризувати нинішній стан угорсько-українських відносин?

— Якщо говорити про політичні зв'язки, то їх можна оцінити високо. До недавнього часу вони здійснювалися через Москву, отже, безпосередніх стосунків між Україною й Угорщиною не існувало. Проте ситуація змінилася в минулому році, коли ваш міністр закордонних справ відвідав Угорщину, а наш президент — Україну. До речі, це був перший випадок, коли глава іноземної держави відвідав Україну безпосередньо. Відтоді було розроблено кілька важливих документів, які, зокрема, стануть предметом розгляду й підписання після приїзду угорського міністра закордонних справ до Києва на наступному тижні. Зокрема, йдеться про договір щодо співробітництва між МЗС наших країн. Проте головним з цих документів ми вважаємо першу в Європі Декларацію про становище національних меншостей. Я підкреслюю, йдеться про документ загальноконтинентального значення: як очікується, до нього приєднаються й інші європейські країни або Україна й Угорщина підпишуть споріднені Декларації з іншими державами.

У чому суть такого підходу? Угорщина (і, наскільки мені відомо, Україна) вважають: у східноєвропейських країнах нині чи не найважливіше питання — національне. І слід вживати заходів, аби воно не стало причиною дестабілізації в цьому регіоні.

Під час візиту нашого міністра буде парафовано, тобто підготовлено до підпису, документ щодо прямих зв'язків між Угорщиною та Україною. Зокрема, йтиметься про відкриття в Ужгороді консульського пункту Угорщини. В свою чергу, Україна пошле представника на постійну роботу у складі посольства СРСР у Будапешті.

Питання про відкриття в Угорщині українських дипломатичних представництв уже обговорювалося. Ми готові це зробити, справа — за радянською стороною.

У процесі розбудови українсько - угорських відносин надзвичайно важливе місце має посісти майбутній візит до Угорщини Голови Верховної Ради Української РСР Л. Кравчука. Він стане потужним стимулом у розвитку різнобічного співробітництва, яке вже почалося. Угорщина життєво зацікавлена в тому, щоб розвивати плідні зв'язки з нашим найближчим сусідом Україною.

— Досі ми говорили про політику. А що — з економікою?

— Давайте зважимо на ситуацію, яка склалася. Ради Економічної Взаємодопомоги, практично, не існує. Угорщина так само, як і Радянський Союз, переживає економічні труднощі. Ми перейшли на розрахунки в конвертованій валюті. У результаті, Радянський Союз не може купувати угорські товари, оскільки не має чим за них платити. Тому існує велика небезпека закриття деяких підприємств, які експортували свою продукцію до Радянського Союзу, більше того — згідно з проханням радянської сторони були орієнтовані на випуск цієї продукції в певних технічних параметрах. Яскравий приклад — автобуси «Ікарус», спеціально призначені для експлуатації в умовах вашої шляхової інфраструктури. Раніше до СРСР експортувалося по 6 — 8 тисяч автобусів щороку. Нині завод «затоварився», оскільки ваша країна не має змоги їх купувати (на приколі стоять кілька тисяч «Ікарусів»). І на Захід ми їх продати не можемо: там інші ринкові вимоги...

— А якщо конкретизувати ситуацію? Як ви оцінюєте безпосередні українсько-угорські економічні зв'язки?

— Вони стоять на дуже низькому рівні й обтяжені значними труднощами. Тобто, щодо України ситуація ще гірша, ніж загальна, та, про яку я говорив вище. Адже у вас немає ані валюти, ані ліцензій, які видає Москва, а бартерний обмін заборонено. У результаті угорські підприємства щодня телефонують до нашого генерального консульства: допоможіть знайти нового партнера, оскільки у «старих» партнерів немає змоги з нами торгувати. Робимо, що можемо, але в більшості випадків змушені відмовляти.

До речі, угорські підприємства мають добрі зв'язки з західними фірмами, які теж бажають діяти на Україні. Тому, сподіваючись на майбутній суверенітет України, хотів би підкреслити, що за цих умов угорські фірми могли б поєднати західні технології, техніку, гроші з українським економічним потенціалом. Тим більше, що ми добре знаємо ваш ринок. Отже, організація тристоронніх спільних підприємств — справа дуже перспективна. Черга — за вашим законодавством.

— Одним з головних обов'язків іноземного дипломата є аналіз ситуації в тій країні, де він акредитований. Скажіть, будь ласка, як ви оцінюєте українське сьогодення?

— Я працюю на Україні вже п'ятий рік. Багато бачу, читаю, зустрічаюся з різними людьми. Отже, виробив власну точку зору на ті процеси, які відбуваються у вас. Нині на Україні має місце напружена політична боротьба. З одного боку — консерватори, з іншого — демократичні сили. І, звичайно, і зліва, і справа діють не тільки вони, а й політичні екстремісти. Головний аспект цієї боротьби — майбутнє України: чи стане вона справді незалежною державою?

Після референдуму склалася ситуація, коли і ліві, і праві вважають, що саме їхня позиція є єдино правильною: адже голосувалося два питання. Отже, кожна сторона заявляє, що саме вона одержала мандат від народу. Що ж до мене особисто, то я вважаю: найголовніше питання — Союзний договір — буде вирішено в досить недалекому майбутньому. Я підтримую «формулу Кравчука»: у Союзі, але як суверенна держава! Ось якою мала б бути майбутня Україна. Звичайно, деякі функції вона передасть центрові, але якими саме вони будуть, де «проляже кордон суверенітету», ніхто, звичайно, сьогодні не знає. Зважте, що немає у світі держави, на сто відсотків суверенної. Ми сподіваємося, в перспективі Україна проводитиме власну міжнародну та економічну політику. Ми, зі свого боку, зацікавлені в розбудові українсько-угорських зв'язків як відносин двох суверенних країн.

— Дякуємо за бесіду.

Інтерв'ю провів Володимир САВЦОВ, редактор міжнародного відділу «Голосу України».

Як повідомляла наша газета, нещодавно на Україні перебувала з робочим візитом Маргарет Енсті, заступник генерального секретаря ООН, генеральний директор Відділення ООН у Відні, координатор діяльності ООН щодо подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Під час перебування в Києві вона відвідала виставку картин відомого українського художника Петра Ємця, який висловив побажання подарувати високій гості з ООН одну із своїх картин з серії «Дзвони Чорнобиля».

Нижче подається текст листа художника М. Енсті, якого він посилає їй разом з картиною.

Шановна пані Енсті!

З великою приємністю передаю Вам картину з чорнобильської серії, яка так сподобалася Вам під час відвідання 25 квітня 1991 р. моєї виставки «Дзвони Чорнобиля» в Києві.

Коротка зустріч з Вами і бесіда справили на мене надзвичайно приємне враження, і я сподіваюся на те, що з Вашою допомогою ми спільними зусиллями подолаємо страшну чорнобильську біду, яка чорним крилом зачепила мою улюблену українську землю.

Упродовж усього свідомого життя я завжди залишався вірним своєму внутрішньому покликанню — живопису. І тому не просто як свідок, а й безпосередній учасник ліквідації наслідків аварії на станції упродовж 1986—1989 років, вважав і вважаю за свій обов'язок донести до людей художніми засобами пам'ять про героїзм і трагедію, біль і радість, скорботу і велич народу, на долю якого випало таке велике лихо. Картини з серії «Дзвони Чорнобиля» вже експонувалися в ряді зарубіжних країн. Якщо Ви визнаєте це необхідним і корисним, я вважав би за честь, щоб їх побачили і у Відні, зокрема у Віденському міжнародному центрі.

Бажаю Вам, шановна пані Енсті, успіхів у Вашій нелегкій праці на благо народів усіх країн, на благо зміцнення міжнародного співробітництва у справі подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

З сердечною повагою
Петро Ємець.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Як повідомляє державний департамент, США використовують поліпшення відносин із СРСР для того, щоб зробити запит щодо інформації про американських військовослужбовців, які пропали безвісти за останні 50 років.

У запиті державного департаменту, направленому в МЗС СРСР 9 квітня ц. р., міститься конкретне прохання до СРСР допомогти з'ясувати долю 22 членів екіпажів двох американських розвідувальних літаків, яких було, очевидно, збито у 1950 і 1952 роках, повідомив офіційний представник держдепартаменту Девід Денні: «Ми не маємо безспірних доказів того, що американські військовополонені таємно тримаються в неволі в Радянському Союзі», — заявив Денні.

Проте, за документами уряду США, членів екіпажів цих двох літаків бачили живими в радянських тюрмах. Один з літаків ВМС «Прайватир», був збитий над Балтійським морем 9 квітня 1950 року. Із розсекречених документів ВМС і ЦРУ видно, що Радянський Союз захопив і посадив за грати принаймні кількох із 10 членів екіпажу цього літака.

Другий випадок стосується літака В-29 американських ВПС, який впав або над Японським морем, або над півостровом Камчатка 13 червня 195[illegible] року. Згідно із розсекреченими документами армії США, росіяни, можливо, захопили всіх 12 членів екіпажу.

Уряд США робив запит щодо тих, хто залишився живим після обох інцидентів у 1956 році, а також щодо екіпажу літака ВМС «Прайватир» ще раз у 1973 році. Радянський Союз заперечував, що він тримає в себе когось з американців.

Державний департамент вирішив знову порушити це питання, тому що «з нашої сторони більш як доречно скористатися поліпшенням американо-радянських відносин», — сказав Денні. «Ми також попросили радянський уряд надати нам додаткову інформацію про будь-яких інших громадян США, які могли бути затримані в результаті другої світової війни, воєн у Кореї або у В'єтнамі», — повідомив Денні.

«Вашингтон таймс» (США).

Експрес-новини

У Москві відбулася зустріч представників дев'яти країн — членів РЕВ, на якій будуть обговорюватися плани розпуску цієї організації і перспективи майбутнього співробітництва.

Як заявив міністр у зовнішніх зв'язках Угорщини Кадар, Угорщина, Чехо-Словаччина і Польща не бажають створювати якусь нову структуру для співробітництва і віддають перевагу двостороннім торговельним зв'язкам. За словами Кадара, якщо буде створена нова організація, то ці три країни підтримуватимуть з нею зв'язки консультативного характеру.

* * *

Європарламент затвердив рішення Європейського співтовариства надати Угорщині, Румунії і Болгарії кредитні гарантії на суму 1 мільярд доларів. Європарламент при цьому закликав співтовариство виробити ряд умов на той випадок, якщо ці три країни не сплатять своїх боргів.

* * *

У Варшаві відкрилася дводенна конференція, присвячена становищу польської економіки. Конференція скликана президентом Польщі Валенсою, який одного разу вже відклав її, побоюючись, що вона може надати негативного відтінку діяльності уряду, очолюваного представником «Солідарності». Але Валенса вважає за потрібне, щоб економісти обговорили економічну ситуацію в Польщі і її перспективи.

* * *

Національний банк Польщі оголосив про подальшу девальвацію польського злотого. Банк повідомив, що з 20 травня ціна злотого буде реально співвідноситися з курсом ряду західних валют. Кабінет міністрів Польщі представить депутатам Сейму нові пропозиції щодо перебудови економіки, зокрема банківської системи.

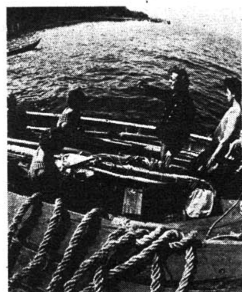
* * *

За повідомленням Франс Пресс, представники штаб-квартири руху «Демократична Росія» заявили, що після вибуху в приміщенні цієї організації вони встигнуть відновити списки на підтримку кандидатів у президенти Росії.

І ВСЕ Ж вона живе. У будь-якому приморському місті. Живе в душах хлопців, які мріють про море. А в такому місті, як Миколаїв, де всі вулиці ведуть до лиману, від якого рукою подати до моря, де є три суднобудівельні заводи, на яких народжуються сучасні судна, де жили і працювали відомі всьому світові флотоводці, романтика вітрил живе і манить молодих у далекі незвідані краї, за моря-океани...

І престиж цієї професії не зменшується, і нелегко, як і раніше, поступити до мореходної школи імені Героя Радянського Союзу Костянтина Ольшанського, з якої прямо на морські судна приходять мотористи і матроси. Цих хлопців чекають казкові країни і теплі моря, зустрічі з морськими «вовками» і цікаві походи на шлюпках до острова Березань. Та білі пароплави у курсантів ще попереду. А зараз хлопці вчаться працювати веслами, стояти на вахті і в строю, набувати навичок та тисячі умінь, без яких не може бути ні справжнього моряка, ні справжнього чоловіка.

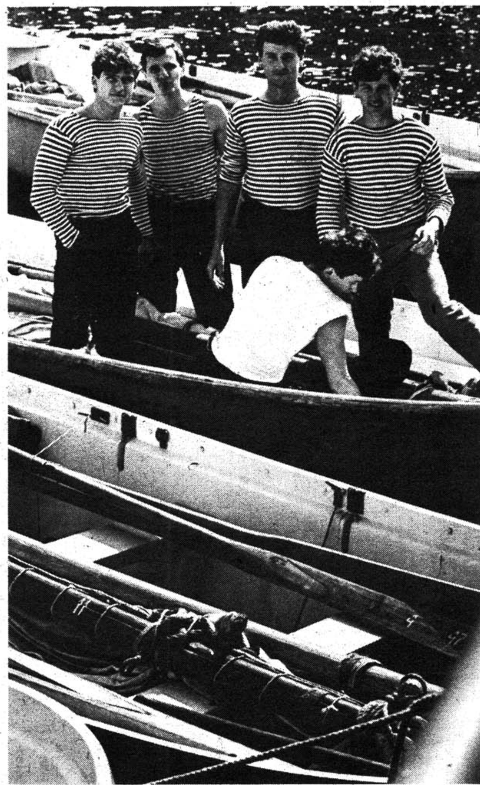

І поки вони вчитимуться, море чекатиме їх, вабитиме романтикою незвіданого і таємничістю казкових країн.

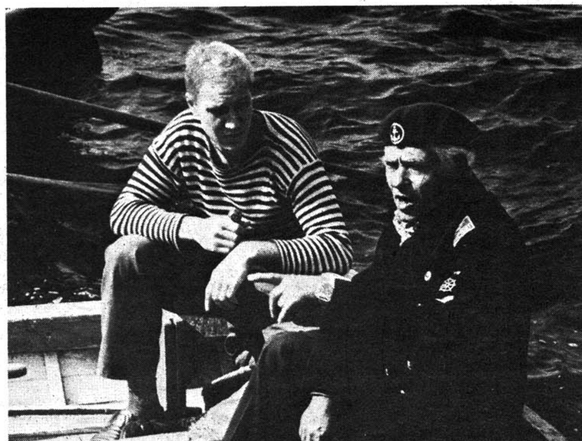
Фото Олександра КРЕМКА.

ПІД ВІТРИЛАМИ РОМАНТИКИ

ПРАВДА ДЛЯ СЛУЖБОВОГО КОРИСТУВАННЯ

Між нами, медиками...

Запоріжжя — це місто, чиї мешканці давно хворіють на СНІД хімічної етіології. Але, виступаючи у пресі, завідуючий обласним управлінням охорони здоров'я Г. Балашов заспокоює земляків: не все так трагічно. Справа у тому, що назвати речі своїми іменами означає оголосити війну призвідцям міста до катастрофи, а медичне керівництво до цього не готове.

Дилетанти занапастили країну. Усвідомивши цю істину, ми повернулися обличчям до спеціалістів. Виступаючи з екранів телевізорів, з газетних сторінок, вони нарешті дістали можливість ділитися з народом інформацією, яка раніше ретельно просіювалася через ідеологічне сито. На жаль, далеко не кожен із спеціалістів поспішає скористатися з такої можливості.

Гортаючи підшивку газети «Комсомолець Запоріжжя», наштовхнувся на статтю завідуючого міським управлінням охорони здоров'я А. Кузнецова, в якій він повідомив, що рівень захворюваності жителів Запоріжжя близький до того, що спостерігається в Сімферополі — місті, яке вважається ледь не еталоном щодо екології. У тому ж дусі написана і стаття завідуючого обласним управлінням Г. Балашова: він запевнив земляків, що непокоїтись про здоров'я в них немає підстав. Але той же Балашов, роблячи доповідь на зборах партійно-господарського активу з питань поліпшення охорони здоров'я населення області в березні 1989 року, заявив, що дитяча захворюваність в області одна з найвищих на Україні і в країні, продовжує зростати захворюваність і смертність від бронхіальної астми, гострих пневмоній, зростає смертність від інфаркту міокарда та інсульту, протягом життя онкологічні патології з'являються в кожного четвертого чоловіка і в кожної шостої жінки, причому в половини тих, хто захворів у працездатному віці. А в листі, адресованому відділу науки та охорони здоров'я КНК СРСР, у листопаді того ж року Г. Балашов доповідав: збільшилася кількість дітей із уродженими аномаліями (по місту з 1986 по 1989 рік — у сім разів), зростає захворюваність хронічним холіциститом, атопічним дерматитом, спостерігається тенденція поширення серед дітей онкологічних захворювань, особливо пухлин легенів, шкіри, ободової кишки, шлунку, кровотворної й лімфатичної систем (по місту щорічно захворює гострою алопецією до 170 дітей).

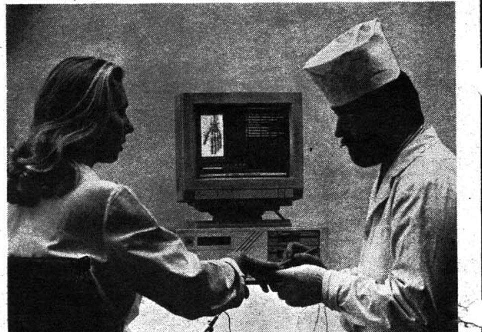
«Для службового користування» завідуючий Г. Балашов подає страшні дані медичної статистики, яка свідчить про згубний стан генофонду: кожна друга дитина народжується з проявами вродженої патології, а так звані здорові одразу ж захворюють алергією, недокрів'ям, частими вірусними та іншими інфекційними хворобами. З середини 70-х років у Запоріжжі практично зникли здорові люди в найбільш працездатному віці 20—35 років, різко знизилися імунозахисні сили, у різних комбінаціях реєструються симптомокомплекси достркового старіння... Іншими словами, запоріжці давно хворі на СНІД хімічної етіології — що зумовлено безперервним надходженням в організм людей хімічних токсикантів підприємств, автотранспорту, продуктів сільського господарства. Як людина, яка багато років вивчає клінічні аспекти екологічної патології у запоріжців (маю 49 наукових публікацій), не можу зрозуміти медичного керівництва міста і області, яке продовжує грати у відому гру «Між нами, медиками...» Те, що тривалий час було відомо медикам, уже неможливо приховати від загалу, адже кількість скоєних у сфері охорони здоров'я злочинів переросла у якість — і наслідки скоєного очевидні. На що ж розраховують А. Кузнецов і Г. Балашов, подаючи в газети дезинформацію? На підтримку відомств, які висмоктують гроші із запорізьких димів і тому зацікавлені в приховуванні істини? Адже перед народом ті відомства будуть відповідати окремо, а медики, які були покликані оголосити війну тим, хто довів місто до катастрофи, але не виконали свого громадянського обов'язку — окремо. Може, А. Кузнецов і Г. Балашов сподіваються, що не дійде до того, щоб їх притягли до відповідальності? Та чи в тому справа, щоб посадити на лаву підсудних? Їхні земляки, позбавлені можливості жити в нормальному середовищі, вживати екологічно чисті продукти, мати здорових нащадків, вже звють свою головну біду — особі медиків вони не мають захисників. Важко вигадати страшніший вирок людині, яка у професійне життя входила з клятвою Гіппократа на вустах.

Так, дилетанти згубили країну. Але горе народові, якому і фахівці говорять неправду...

Георгій СУШКО,
лікар, член координаційної ради Асоціації лікарів Запоріжжя.

Стоп-кадр

БУДЬТЕ УВАЖНІ: У ВАС ВЧАТЬСЯ

Чесно кажучи, це фото я знайшла серед тих, які мали бути списаними в архів. Ні адреси на ньому, ні прізвища автора... Невідомо, кому за нього і гонорар сплачувати. Та чи в гонорарі справа? Мене завжди гіпнозувала отака картинка: йде операція, і за нею спостерігають хлопці і дівчата у білих халатах. Стежать за кожним рухом професіоналів! Та вчаться не тільки конкретним прийомам, а виносять уроки людяності, сумлінності, відповідальності. Або — несумлінності, безвідповідальності. Чи розуміють це ті, хто уроки дає? Життя показує: розуміють не всі і не завжди. Тому так багато зустрічаємо в наших медичних закладах байдужості, невігластва. А як трапиться на шляху людина, якій справді можна довірити життя, дивуємося.

Чергове покоління припало до вікна у професію. Затамувавши подих, вдивляється: хто там, що там? Як би нам його не втратити...

Марина ДЯТЛОВА.

РЕЦЕПТ ЗАПАМ'ЯТАЄ ВОДА

За межами звичного

Про «живу воду» ми читали у казках. Та виявляється: її можна одержати насправді, якщо звичайній воді надати властивостей ліків. Для цього достатньо закласти у неї відповідну інформацію. Лікувати людей біологічно активною рідиною почали у 50 містах країни.

Уявіть, що сидите ви, одягнені в білу тогу з бавовняного простирадла, в кабінеті, мало схожому на лікарняний. Лікар, лагідно тримаючи вашу руку, одночасно електродом, з'єднаним з екраном, «знімає» енергетичні показники біологічно активних точок. За годину — дві пройдено всі життєво важливі меридіани й визначено першоджерела вашої недуги.

Коли діагностику завершено, лікар виписує індивідуальний, розрахований виключно на ваш організм, рецепт, але не на звичайному бланкові — хвильові образи призначених препаратів він закладає у... воду, таким чином «заряджаючи» її інформацією, яка і буде вас лікувати. З термосом цілющої рідини ви й повертаєтеся додому.

Метод етіологічної електропунктурної діагностики і лікування біологічно-активною рідиною (БАР) народився на основі багаторічної практики рефлексотерапії і відкриття феномена «пам'яті води». (Виявляється, внутрішня структура молекул води змінюється залежно від того, з якими речовинами ця вода перебувала в контакті. До цього сенсаційного відкриття француз Жак Бенвеніст прийшов у лабораторних умовах, а військовий лікар із Сімферополя Віктор Сарчук — практичним шляхом). Нині метод захищений кількома патентами і авторськими свідоцтвами. За його широке впровадження в практику енергійно взявся радянсько-австрійсько - американське підприємство «Свенас». Саме воно організувало курси навчання лікарів офіційної медицини новому методові, завдяки чому нині госпрозрахункові поліклініки «Свенаса» діють у 50 містах країни, в тому числі в Дніпропетровську, Одесі, Харкові. А Сімферопольський центр нетрадиційної діагностики й лікування продовжує свої наукові розробки. Тут же безкоштовно ведуть прийом хворих за направленнями галузевих медичних НДІ.

Як тільки медики отримали неспростовне підтвердження, що застосування БАР прискорює виведення радіонуклідів у п'ять разів, фірма «Свенас» підготувала 50 лікарів для тих областей України, що найбільше постраждали в результаті чорнобильської аварії. Всі медики, ясна річ, були забезпечені комплектами приладів для діагностики й лікування. У цю благодійну акцію «Свенас» вклав 10 мільйонів карбованців.

До п'ятих сумних роковин чорнобильського лиха лише київський філіал цього незвичайного медичного закладу, окрім планових пацієнтів, що записуються за кілька місяців наперед, провів обстеження й лікування півтори тисячі дітей, направлених спілками «Діти Чорнобиля» й «Союз Чорнобиль». Як запевнив мене директор Київського поліклінічного відділення «Свенасу», що розташоване на Куренівці (Бондарський провулок, 19), К. Синиця, до початку літніх канікул частина цих дітей пройде повторне обстеження, бо епідемії грипу й дифтерії завадили лікарям скласти повну картину про об'єктивний стан їхнього здоров'я.

На Стародавньому Сході екзамен з акупунктури, посучасному — з рефлексотерапії, скласти було непросто. Біологічно активні точки відзначали мініатюрними отворами в металевій скульптурі людського тіла. А зверху цей отвір покривався воском. Цілителю, як ви, напевне, здогадалися, необхідно було влучити голкою в саму точку.

За допомогою свого портативного приладу й діагностичних касет Віктор Сарчук добився влучення в точку у 98 випадках із ста — до такого висновку дійшли австрійські медики після демонстрації методу українського рефлексотерапевта у Відні, визнавши безперечний пріоритет нашого співвітчизника в цій галузі.

Оксана КУЦ.
Сімферополь.

КАРПАТСЬКЕ ЕЛЬДОРАДО

(Закінчення. Початок на 5-й стор.).

— Ви так інтригуєте і родовищем, і його флангами, що аж кортить заглянути в цю таємницю і, як мовиться, помацати її руками.

— Що ж, давайте спробуємо глянути на це конкретне родовище золота і срібла ще й з точки зору обсягів та характеру виконаних робіт.

Під час розвідки родовища було використано не тільки нашу геологічну інформацію, але й новітній досвід, набутий на родовищах золота сусідніх країн, особливо Румунії та Чехословаччини.

Довелося відпрацьовувати геологічну структуру й самого родовища, й регіону в цілому. Такий підхід дав можливість вийти на нові перспективні ділянки, де тепер вже проводиться розвідка нових родовищ золота. Ефективними виявилися геофізичні та геохімічні методи аналізу й пошуку. Вони дали можливість впевнено фіксувати рудну спеціалізацію потенційно перспективних геологічних структур. Широко використовувались і так звані елементи-супутники, які в різних поєднаннях додатково свідчили про перспективи комплексних геохімічних і геофізичних аномалій.

Проблема пошуків та розвідки родовищ золота в Закарпатті виявилася настільки складною, що до її реалізації були підключені не тільки трудівники об'єднання «Західукргеологія», а й наукові та практичні фахівці Головного управління «Укргеологія», колишнього Мінгео УРСР, інститутів АН УРСР. Отже, геологи довели золоте родовище від окремих проб до затвердження запасів, детально вивчили склад і властивості руд і розробили технологію вилучення золота з руд без застосування отруйних речовин.

— І вже можна добувати? Це також, наскільки я знаю, річ непроста...

— Звичайно, непроста. І все ж у родовища, розвіданого й практично підготовленого до видобутку золота, є свої приємні особливості. Воно зручне для експлуатації — значна кількість його запасів може бути добута горизонтальними виробками (штольнями). А це простіше і економічно вигідніше, ніж шахтним способом. Ще важлива деталь — частина розвіданих виробок пройдена з більшою ніж звичайно площею перетину, що значно полегшує тепер проведення підготовчих робіт.

Крім того, золотоносні шари розміщені так, що видобуток золота можна вести з мінімальним впливом на навколишнє середовище. Порожнини в надрах після виймання руди передбачається відразу ж заповнювати відпрацьованими порожніми породами. Збагачення руд провадитиметься не традиційним способом, з використанням токсичних ціаністих сполук, а методом гравітації та флотації, без використання ціаніду. І майже без втрат золота й срібла в рудах.

— Якщо я правильно зрозумів, золото тут майже саме йде в руки?..

— Ні, золото майже ніколи саме до рук не йде. Підготовка родовищ до промислового освоєння не така вже й проста річ: золото тому й дороге, що природа нелегко віддає його людині. Тут треба і досконально вивчити геологічну будову масиву, його структуру, з'ясувати критерії розміщення зруденіння, його генетичні особливості. Довелося відпрацювати кілька гіпотез щодо головних факторів розташування руди. Детально вивчено та охоплено різними видами аналізу близько 150 тисяч метрів свердловин, майже 50 тисяч метрів підземних гірничих виробок. Складені в підсумку всього цього детальні структурно-геологічні карти з елементами прогнозу стали основою і для розробки проекту розвідки, а згодом, після її завершення, і для підрахунку розвіданих запасів, і підготовки видобутку.

— Підходимо до головного: і які ж запаси розвідано?..

— Можу лише сказати, що й це родовище, й деякі інші, вже розвідані, є промисловими, й роботи по видобутку вистачить на довгі роки.

— Ми з вами все про золото та про золото... А хто ж проклав до нього шлях? Певно, багато людей вклали в це діло свою силу й душу. Когось можна виділити особливо?

— Зробити це ще складніше, ніж сказати про золоті запаси надр. Бо коли, скажімо, говорити про геолога Закарпатської геологорозвідувальної експедиції Федора Григорука, то як тоді не сказати про механіка гірничих робіт Федора Греба, який працює поруч? Перший уже понад 15 років постійно працює на найвідповідальніших, важких за умовами роботах і складних за геологічною структурою дільницях. Це він брав найактивнішу участь у розвідці й визначенні запасів родовища. А Федір Михайлович уже понад 15 років є одним з активістів пошукових і розвідувальних робіт. Там, де техніку обслуговував Греба, машини працювали безвідмовно й ефективно. Так кого ж з них виділити?

Або хіба скажеш, хто більше і краще попрацював — підривник Микола Томенюк чи кріпильник Дмитро Миланюк? Обидва, як і десятки їхніх товаришів, працювали на совість.

Не думаю, що помилюся, виділивши й начальника лабораторії Василя Загарія, який уже понад чверть століття працює в Закарпатській геологорозвідувальній експедиції. Це він освоїв і втілив у виробництво методику напівкількісного хіміко-спектрального визначення золота в мінеральній сировині, що дало змогу проводити експрес-аналіз для попередньої оцінки вмісту золота і, отже, оперативного визначення перспективи пошуку.

Звичайно, я б назвав і багатьох інженерно-технічних працівників, організаторів пошуково-дослідних робіт. Причому, не тільки Закарпатської експедиції, але й інших, серед них і південніших, які також збагатили геологічну карту республіки й віднині навіть найзапеклішим скептикам зрозуміло, що в перспективі буде ще не одна золота жила.

— Наскільки мені відомо, вже названі вами та інші особи відзначені високими нагородами республіки, почесними званнями... Відомо й те, що останнім часом до нагород ставлення не таке вже й благоговійне, як колись... Чи не будуть люди ніяковіти, коли їм вручатимуть відзнаки?

— Ні, не будуть! Скептичне ставлення в людей до нагород породжено системою розподілу відзнак за статусом... Особливо коли нагороджувались керівні крісла, незалежно від того, хто в них сидить. А тут відзнаки нестимуть на собі чистий відблиск золота, бо здобуті вони тяжкою й довгою працею. І відзнаки вручені тільки кращим працівникам.

— Нових успіхів і золотошукачам, і всім геологорозвідникам.

Леонід **ФЕДОРЧЕНКО.**

НЕ ЧЕКАЙМО МИЛОСТИНІ ВІД АНГЛІЙСЬКИХ БАНКІВ

Геологи України радують нас все новими й новими відкриттями. Академічна наука також має неабиякі успіхи в цій галузі. Здавалося б, є всі підстави оптимістично вірити в омріяне українське золото. Але... Але погляньмо на ситуацію, насамперед економічну, яка нині склалась у республіці. Союзні міністерства й відомства за допомогою своїх посередників — українських підприємств союзного підпорядкування — впродовж багатьох років ненаситно викачували і продовжують викачувати з нашої щедрої землі найцінніші природні ресурси. Вся їхня діяльність, як правило, спрямована на одержання кінцевого продукту, незважаючи на те, що поряд в мільйонних за тоннажем відвалах, на занапащених чорноземах пропадають поліметали, які нерідко не менш корисні, ніж основний елемент видобутку. Не кажучи вже про екологічне «браконьєрство», технологічний рівень виробництва тощо. То чи є причини обмежуватися лише констатацією так званих власних «золотих» відкриттів? Або чи можна за такої ситуації наївно сподіватися, що центр люб'язно поділиться з нами частиною своїх «авуарів»?

Погляньмо на свій теперішній посаг очима стороннього аналітика. Нині ми маємо неабиякий досвід створення нових прогресивних технологій, володіємо технологічними знаннями практично всіх світових методів збагачення золотої руди, щойно навіть створили й апробували пересувну установку для знешкодження ціанідів. Усі ці набутки дали нам можливість розробити концепцію створення золотовидобувної промисловості України. Які ж шляхи її здійснення?

Першим об'єктом промислової розробки напевне стане Берегівське родовище, що на Закарпатті. Спеціально для цієї золотої жили науковцями республіки вже розроблено комплекс екологічно чистих технологій біозбагачення металу, який абсолютно виключає застосування ціанідів. Зауважу, що в 1986 році цей спосіб пройшов дослідно-промислову перевірку і показав високі результати.

На думку авторів концепції, поблизу родовища ефективно було б створити підприємство по збагаченню видобутої руди й доведенню концентратів до «чорного шліху». При цьому «хвости» збагачення могли б використовуватися для виробництва будівельної кераміки на промисловій установці, розміщеній поряд із золотовидобувною фабрикою.

Звісно, перш ніж виносити на привселюдне обговорення таку програму (а ця концепція лягла в основу проекту республіканської науково-технічної програми), ми проаналізували альтернативні варіанти, які передбачають використання традиційних технологій. Однак, на наше переконання, вони абсолютно неприйнятні як для України в цілому, так і для карпатського регіону зокрема. Насамперед тому, що ціанування в унікальному природному заповіднику може призвести цей край до екологічної катастрофи, яку можна буде порівняти хіба що з наслідками аварії на Чорнобильській АЕС. Та й не уникнути міжнародних конфліктів, якщо зважити на сусідство Закарпаття з іншими державами. Про неминучість таких наслідків свідчить і гіркий досвід Узбекистану, родовища якого розроблялися саме традиційним способом.

Крім проекту республіканської програми «Золото України», пропонується ще один шлях до якнайшвидшого озолочення України — створення Акціонерного товариства, головними пайщиками якого виступили б Академія наук УРСР, Рада Міністрів республіки, Закарпатська обласна Рада народних депутатів.

І поки наші шановані добродії домагатимуться від англійських банків повернення полуботківського золота, науковці республіки разом з іншими компаньйонами передадуть золото Закарпаття в дорогоцінний фонд України.

Федір ОВЧАРЕНКО,
академік АН УРСР.

Замість коментаря

ЗОЛОТО УКРАЇНИ

Природа щедро обдарувала нашу землю газом, нафтою, вугіллям, залізною й урановою рудою, будівельними матеріалами, найбагатшими у світі чорноземами. Та не наділила народ цієї землі щасливою долею, натомість кинувши його на перехрестя жорстоких колізій, у вир безперервних змагань за землю, за волю, за краще життя.

Земля в цього народу була за часів України-Русі. Воля — за часів козаччини. Достойного життя не було ніколи.

Втім, зупинімось на мить і погляньмо в тисячолітню історію. Мала наша республіка щедрі запаси природного газу, яких би вистачило на довгі десятиліття. Мала власну нафту, яка мінімум чверть століття «годувала б» народне господарство України. Мала найбагатшу за вмістом заліза у світі руду, поклади такої ж нині відкрито лише в Бразилії. Мала найродючіші чорноземи — вічну мрію справжніх господарів. І що в результаті? Де все це багатство сьогодні? Згоріло, згинуло, поросло чорнобилями...

Нині врочисто б'ємо в барабани і стотисячним «ура!» здригаємо повітря, мовляв, сенсація віку — знайдено золото України! А чи не стане воно тим же прахом на рідній землі? Чи не затруїть знову природу Закарпаття й Сумщини? Чи не додасть нової трутизни Донбасові, де й без ціаністих сполук золотого промислу й так достатньо гіркоти й печалі?

Не будьмо сліпими, прозріймо й погляньмо, хто з найбільшою ложкою нині стоїть біля золотих копалень України, хто найактивніше й найжаданіше переймається «золотими» здобутками нашої республіки? Звичайно ж, союзні міністерства й відомства — ті, хто має найменше право на багатства й щедроти цього краю. Тому, як на мене, щоб Україні зберегти власний «золотий» запас для свого розвою, найперше необхідно в рамках Кабінету міністрів республіки створити нове відомство — Укрзолото. Далі — започаткувати таку державну інституцію, як «Золотий запас України». І найголовніше — наповнити реальним змістом Декларацію про державний суверенітет. Бо, на мій погляд, цілком очевидно, що без реальної державної незалежності український народ приречений знову лишитися жебраком на власній золотоносній землі.

Павло КИСЛИЙ,
народний депутат України, заступник голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань народної освіти і науки.

Страта у Варшаві запорозького гетьмана Івана Сулими та його товаришів викликала обурення в середовищі козацтва. Невдоволення і протести зростали серед реєстрівців, особливо бунтували черкаський і чигиринський полки. Польські власті, щоб поглибити розкол козацтва, вислали знову комісію на чолі з православним магнатом, прислужником короля, сеймовим депутатом Адамом Киселем. Він привіз гроші — платню для реєстрівців. Крім того, вдавався до прямого підкупу окремих старшин. Списали реєстр на сім тисяч, тоді і були розділені на сім полків реєстрові козаки: п'ять на правому березі Дніпра — Білоцерківський, Канівський, Черкаський, Корсунський і Чигиринський; два на лівому — Переяславський і Миргородський.

Олена АПАНОВИЧ

Козацтво-зброй

НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНІ ВІЙНИ

До «старих козаків» Запорозької Січі безперервно прибували нові люди — селяни, міщани, козаки-виписчики, незадоволені феодальною, колоніальною політикою Польщі. Запорозька Січ являла собою небезпечне вибухове місце для магнатів і шляхти. І справді, двох років не минуло після загибелі славного Івана Сулими, як знову Запорозька Січ стала імпульсом для нової козацько-польської війни 1637 — 1638 років. Католицький чернець, капелан польської армії Симеон Окольський ще наприкінці 1636 року занотував у своєму щоденнику: «В Польщі несподівано... одержано було звістку про нову війну, що загрожує з боку Запорожжя і задніпрянського краю. Ворог, анітрохи не боячись королівської могутності, не тільки позбавив війська коронні спокою, але знову підняв бунтівну козацьку шаблю, приборкану було в Куруківському поході, люто загрожуючи всім польським панам, гетьманам, сенаторам і самій королівській величності».

Очолив цих волелюбних людей Павло Михнович Бут, що ввійшов в історію під ім'ям Павлюк. Він народився в 80-х роках XVI ст. у Чигирині у козацькій родині, дуже рано подався на Запорожжя, брав участь у багатьох козацьких походах проти султанської Туреччини і Кримського ханства. У 1635 році разом з Іваном Сулимою керував захопленням і зруйнуванням фортеці Кодак. Павло Бут також потрапив у варшавську в'язницю, але йому вдалося втекти і повернутися на Січ.

Тут полковника Павла Михновича Бута-Павлюка обрали гетьманом. Козацтво завжди у складні, драматичні і вирішальні години висувало талановитих полководців, гідних людей, які визволення України вважали справою свого життя. До таких і належав гетьман Павлюк.

У травні 1637 року Павлюк із запорожцями вийшли із Січі і за таємною допомогою гетьмана реєстрового козацтва Томиленка захопили гармати, військові припаси та клейноди (регалії) — булаву, бунчук і прапори. Реєстрівці у липні зібрали раду на річці Росаві, скинули Томиленка і обрали гетьманом переяславського полковника Саву Кононовича, вірного полякам. Однак на раді виявилося, що багато реєстрових козаків відмовляється служити Польщі.

Павлюк розіслав універсали до людності України, закликаючи козаків, міщан, селян і всякого стану людей, аби підіймалися, йшли до Запорозького війська. «Просимо вас і строго, і суворо наказуємо ім'ям війська: не важтеся боронити цих зрадників, але якнайшвидше йдіть з нашими полковниками до війська і до гармати». І в іншому універсалі Павлюк закликав не триматися реєстрової старшини, «тих зрадників, що їм пан Жолкевський обіди, вечері й бенкети справляв, а за то йому наших товаришів повидавали».

Козаки на волості піднялися на боротьбу: гетьмана Кононовича і військового писаря Онушкевича з іншою реєстровою старшиною у вересні схопили і відвезли до Павлюка, що стояв за Черкасами. Тут їх засудили на смерть і стратили. Повставали і приєднувалися до Запорозького війська і селяни, які масово покозачилися у Подніпров'ї, особливо на Лівобережжі. «Чисто що хлоп, то козак», — писав один польський магнат, а Потоцький повідомляв короля, що все селянство на Україні покозачилося.

Залишивши на волості полковника Карпа Павловича Скидана, досвідченого і популярного козацького керівника, далі ширити повстання і збирати військові сили, Павлюк вирушив на Січ організувати гарматні спорядження і відправити посланця до донських козаків, щоб домовитися про їхню допомогу.

У той же час восени польський гетьман (заступник коронного) Микола Потоцький привів 14-тисячну польську армію на Черкащину і біля села Кумейки між Мошнами і Россю встиг закласти табір у дуже вигідній позиції, прикриваючись болотами. Скидан від Корсуня перебазувався в Мошни, оголосивши це місто збірним пунктом, закликаючи козацтво сходитися туди. Звідти Скидан розіслав до міст свої універсали до міщан і козаків, щоб приєднувалися до Запорозького війська.

Отак він звернувся до жителів Корсуня і Стеблова 29 листопада 1637 року: «Просимо і підтверджуємо ім'ям усього війська, щоб ті, хто називає себе товаришами нашими, споряджалися кінно або пішо, за бажанням кожного і, пам'ятаючи славу нашу лицарську, права і вольності наші, з'явилися добровільно і в згоді, як робили наші предки, за наказом старшого»

Павлюк, дізнавшись про прихід польських військ, спішно вийшов з Січі із гарматами й великим загоном запорозьких козаків. Проте в умовах осінніх дощів рухався дуже повільно і прибув у Мошни лише 5 грудня. По дорозі відбулося зіткнення з великим загоном польських військ, який запорозькі козаки розгромили. З Мошен у той же день гетьман Запорозького війська розіслав універсали. Ось текст такого універсалу до міста Доментова: «Панам, отаманам, товаришам нашим і всій братії посполитству... Вас просимо і наказуємо ім'ям усього війська під острогою суворого покарання, щоб кожний, хто називає себе товаришем нашим, негайно піднімався за віру християнську і золоті вольності наші, які ми кров'ю заслужили».

6 грудня 1637 року відбулася рішуча битва. Згадуваний вище Сімеон Окольський, спостерігаючи зсередини перебіг подій, з великою докладністю описує їх. Його доповнюють інші історичні джерела.

15 тисяч козаків, із них 6 тисяч покозачених селян, рухалися табором, оточеним возами. «Це було вражаючим видовищем, — записав у своєму щоденнику Окольський. — Вони йшли табором у шість рядів, з чотирма гарматами попереду, двома по боках і двома в кінці, а всередині між возами йшло військо, правильно поділене на полки і сотні». Майоріли прапори, лунали гучні вигуки, крики. Просуватися козацькому табору довелось між селом і болотом, яке прикривало польські війська. Поляки підпалили село. Вітер гнав дим і попіл в очі козакам. Вони зупинилися. Королівське військо після гарматної стрільби й атаки кінноти перейшло у навальний наступ. Козаки не встигли побудувати шанці, викопати рови між рядами возів. І це значно послабило їхню силу. Однак і в таких умовах оборона була відчайдушною. Прикривалися вогнем з гармат і самопалів. Окольський свідчив, що не у всіх була зброя: «У кого її не було, били жовнірів голоблями і дишлами». Запеклий штурм тривав. Один за одним йшли за наказом Потоцького полки. Козаки билися з винятковою мужністю. Окольський занотував: «Хлопство проявило таку жорстокість та упертість, що як один відмовлялися від миру». До поляків прийшло поповнення жовнірів, додалося й п'ять гармат. Козаки в зброї значно поступалися польському війську. І тільки з четвертої спроби, коли польські жовніри підпалили козацькі вози з сіном і від цього зайнявся на возах порох, польське військо прорвало козацький табір. І це вирішило долю битви. За всю історію збройний сил України — це, може, поодинокий випадок прориву козацького табору.

Але козаки не залишали своїх позицій і продовжували відчайдушно боротися. Голими руками стягували польських гусарів з коней, йшли в рукопашний бій, зазнаючи великих втрат. Шість тисяч убитими і пораненими — такий сумний підсумок битви. Королівське військо втратило дві тисячі жовнірів і 700 найманих німецьких ландскнехтів, три тисячі було поранено. Поляки захопили у козаків п'ять гармат. О 3-й годині ночі битва почала вщухати. Павлюк та ряд інших старшин з частиною гармат подалися до Черкас, щоб там здобути порох, а Карпо Скидан — в напрямку до Чигирина за новим поповненням козаків, міщан, селян. Тих, хто залишався, очолив Дмитро Гуня і теж повів організованим табором до Черкас. Спробу Потоцького переслідувати козаків було відбито. Дмитро Гуня з'єднався з Павлюком у містечку Боровиця, де зібралось на південь від Черкас усе Запорозьке військо.

10 грудня до Боровиці підійшов Потоцький. Містечко горіло від польських ядер. Польські війська оточили козаків і почали гарматний обстріл. Під вогнем козаки робили укріплення і продовжували відчайдушно, героїчно чинити опір. Польські війська їх оточили, перерізали шлях до води. Потоцький розпочав переговори. Вимагав видачі п'яти старшин, серед них Павлюка і Томиленка.

Польський комісар, український магнат Кисіль обіцяв, що їм збережуть життя, візьмуть тільки зобов'язання не виступати проти Польщі. Карпо Скидан разом з Гунею і частиною запорожців не визнали капітуляції, прорвали коло оточення і відійшли на Січ.

У Боровиці скликали козацьку раду, Павлюка усунули з гетьманства. Реєстрова старшина видала його і Томиленка Потоцькому. 14 грудня Потоцький примусив полковників Гучнівського, Лагоду, Нестеренка, Караїмовича і військового писаря Богдана Хмельницького підписати Боровицьку капітуляцію про цілковиту покору.

Після цього велика кількість людей рушила на Запорожжя. Селяни розійшлися по домівках. Потоцький з королівськими жовнірами і реєстрівцями попрямував через Лубни і Ніжин до Києва, жорстоко розправляючись з українською людністю, вкриваючи свій кривавий шлях шибеницями, порубаними, посадженими на кіл і закатованими. У Києві Потоцький учинив криваву розправу над керівниками повстання на Лівобережжі — полковником Кизимом і його сином Кизименком.

У лютому 1638 року зібрався сейм. У присутності його сенаторів 13 числа було страчено Павлюка і Томиленка. Умови цієї капітуляції під назвою «Ординація» ухвалив сейм.

Однак козаки аж ніяк не збиралися скоритися ворогові навіть після капітуляції реєстрової старшини. Хоча Потоцький, здавалося, придушив козацтво на волості, але подолати Запорожжя він був не в змозі. На початку 1638 року на Січі зібралося понад шість тисяч озброєних запорожців. І, як виявилося невдовзі, вся Наддніпрянська Україна, Київщина і Лівобережжя були охоплені повстанням. Запорожці чекали весни, щоб виступити на волость, а поки навчали молодь військового мистецтва. На Січі зібралося багато втікачів-селян і міщан. Формувалися військові об'єднання, на чолі яких ставили досвідчених командирів. Запорозькі козаки гетьманом обрали довголітнього козацького полковника Яцька (Якова), Острянина (Остряницю), який відзначився в минулих битвах. Він розіслав козаків, котрих нерідко супроводжували кобзарі, на Полтавщи-

(Продовження. Початок в №№ 41, 51, 56, 75, 81).

ійська і селяни, окозачилися у особливо на Лі- Чисто що хлоп, — писав один агнат, а Потоць- ляв короля, що о на Україні по-

на волості пол- арпа Павловича відченого і по- озацького керів- ирити повстання військові сили, шив на Січ гарматні спо- ідправити пос- онських козаків, нся про їхню до-

час восени поль- н (заступник ко- икола Потоцький сячну польську еркащину і біля

возами. «Це було вражаючим видовищем, — записав у своєму щоденнику Окольський. — Вони йшли табором у шість рядів, з чотирма гарматами попереду, двома по боках і двома в кінці, а всередині між возами йшло військо, правильно поділене на полки і сотні». Майоріли прапори, лунали гучні вигуки, крики. Просуватися козацькому табору довелось між селом і болотом, яке прикривало польські війська. Поляки підпалили село. Вітер гнав дим і попіл в очі козакам. Вони зупинилися. Королівське військо після гарматної стрільби й атаки кінноти перейшло у навальний наступ. Козаки не встигли побудувати шанці, викопати рови між рядами возів. І це значно послабило їхню силу. Однак і в таких умовах

дійшов Потоцький. Містечко горіло від польських ядер. Польські війська оточили козаків і почали гарматний обстріл. Під вогнем козаки робили укріплення і продовжували відчайдушно, героїчно чинити опір. Польські війська їх оточили, перерізали шлях до води. Потоцький розпочав переговори. Вимагав видачі п'яти старшин, серед них Павлюка і Томиленка.

Польський комісар, український магнат Кисіль обіцяв, що їм збережуть життя, візьмуть тільки зобов'язання не виступати проти Польщі. Карпо Скидан разом з Гунею і частиною запорожців не визнали капітуляції, прорвали коло оточення і відійшли на Січ.

У Боровиці скликали козацьку раду, Павлюка усунули з гетьманства. Реєстрова старшина видала його і Томиленка Потоцькому. 14 грудня Потоцький примусив

нv, Київщину, Брацлавщину, Волинь і Поділля, щоб закликати українське населення підніматися на збройну боротьбу, для повалення влади шляхетської Польщі на Україні. Пропонувалося запасатися зброєю, порохом, харчами. Запорожці водночас дізнавалися про розташування королівських гарнізонів, їх чисельність, озброєння, військові плани. Карпа Скидана Острянин направив на Дон за допомогою. Донські козаки пообіцяли весною направити загін, а поки надіслали на Січ зброю, коней, порох.

У лютому 1638 року у Польщі дізналися, що на Запорожжі зосередилася велика кількість запорожців, виписчиків і селян, які втекли від панщини. Полковник Станіслав Потоцький, брат Миколи Потоцького, наказав ротмістру Мелецькому і гетьману реєстрових козаків Караїмов[...] з ше[...]исячним загоно[...] польськ[...] жовнірів і

ретнути йому дорогу, від Кременчука пішов на північ і під містом Голтвою заклав табір. Він обрав дуже зручну місцевість — яри, байраки. На високій могилі перед замком поставив гармати. Окольський описував, що Острянин посадив тисячі людей на валах, на Замковій вежі і брамі. Козаки, готуючись до тривалої і довгої війни, запаслися порохом, харчами, у Трахтемирівському монастирі влаштували лікарню. За польськими даними, військо Острянина перевершувало 10 тисяч чоловік.

12-тисячне королівське військо, що підійшло до Голтви 25 квітня, Потоцький повів у наступ, намагаючись оволодіти козацьким табором. Козаки зустріли його шаленим гарматним і рушничним вогнем. Залишивши на полі бою сотні вбитих і поранених, польське військо відступило, щоб уранці розпочати новий наступ на козацький табір. Однак їм

перестріти під час маршу, потрапили в пастку. Під Лубнами дві з половиною тисячі озброєних селян і міщан, п'ятсот донських козаків під проводом Путивльця і Ріпки, які не знайшли Острянина, були оточені королівською кіннотою. Почався запеклий бій. Запорожці і донці мужньо билися. Потоцький запропонував оточеним припинити опір, гарантуючи всім волю. Вони погодились, але польський гетьман скористався з цього і більшість їх знищив. Польські регіментарі взагалі неодноразово зрадницьки ламали своє слово.

Водночас Острянин, поповнивши сили за рахунок покозаченого люду з Ромен, полагодивши гармати, заклав табір у пониззях Сули на правому березі біля села Лукомля. Однак козацькому гетьманові доповіли, що з Києва рухається шляхетська кіннота, очолена найбагат-

що роб[...] ним для[...] червня [...] ступ 10 [...] старим Д[...] там, де [...] рець у С[...] рець, на [...] де в дав[...] ся з чер[...] ми, нака[...] табір.

Надзв[...] обрано м[...] сам табі[...] стерно. [...] швидко, [...] пали вал[...] рови і в[...] ними гіл[...] та ін. [...] фортифік[...] ва. Окол[...] цей фа[...] козацько[...] нера: «Н[...] вувався [...]

а АПАНОВИЧ

озацтво-збройні сили Украї

и між Мошнами г закласти табір ній позиції, при- болотами. Ски- уня перебазував- , оголосивши це м пунктом, зак- озацтво сходити- дти Скидан розі- свої універсали озаків, щоб при- до Запорозького

звернувся до жи- ня і Стеблова 29 637 року: «Про- ерджуємо ім'ям ка, щоб ті, хто товаришами на- джалися кінно бажанням кож- таючи славу на- у, права і воль- з'явилися добро- згоді, як робили за наказом стар-

дізнавшись про льських військ, ов з Січі із гар- ликим загоном козаків. Проте нніх дощів ру- овільно і прибув ше 5 грудня. По лося зіткнення з оном польських запорозькі ко- мили. З Мошен у гетьман Запо- йська розіслав Ось текст такого до міста Домен- м, отаманам, то- шим і всій братії .. Вас просимо і м'ям усього вій- рогою суворого щоб кожний, хто е товаришем на- о піднімався за тиянську і золоті аші, які ми кро- ли».

1637 року відбу- битва. Згадува- Сімеон Окольсь- ігаючи зсереди- подій, з великою описує їх. Його інші історичні

козаків, із них озачених селян, абором, оточеним

оборона була відчайдушною. Прикривалися вогнем з гармат і самопалів. Окольський свідчив, що не у всіх була зброя: «У кого її не було, били жовнірів голоблями і дишлами». Запеклий штурм тривав. Один за одним йшли за наказом Потоцького полки. Козаки билися з винятковою мужністю. Окольський занотував: «Хлопство проявило таку жорстокість та упертість, що як один відмовлялися від миру». До поляків прийшло поповнення жовнірів, додалося й п'ять гармат. Козаки в зброї значно поступалися польському війську. І тільки з четвертої спроби, коли польські жовніри підпалили козацькі вози з сіном і від цього зайнявся на возах порох, польське військо прорвало козацький табір. І це вирішило долю битви. За всю історію збройний сил України — це, може, поодинокий випадок прориву козацького табору.

Але козаки не залишали своїх позицій і продовжували відчайдушно боротися. Голими руками стягували польських гусарів з коней, йшли в рукопашний бій, зазнаючи великих втрат. Шість тисяч убитими і пораненими — такий сумний підсумок битви. Королівське військо втратило дві тисячі жовнірів і 700 найманих німецьких ландскнехтів, три тисячі було поранено. Поляки захопили у козаків п'ять гармат. О 3-й годині ночі битва почала вщухати. Павлюк та ряд інших старшин з частиною гармат подалися до Черкас, щоб там здобути порох, а Карпо Скидан — в напрямку до Чигирина за новим поповненням козаків, міщан, селян. Тих, хто залишався, очолив Дмитро Гуня і теж повів організованим табором до Черкас. Спробу Потоцького переслідувати козаків було відбито. Дмитро Гуня з'єднався з Павлюком у містечку Боровиця, де зібралось на південь від Черкас усе Запорозьке військо.

10 грудня до Боровиці пі-

полковників Гучнівського, Лагоду, Нестеренка, Караїмовича і військового писаря Богдана Хмельницького підписати Боровицьку капітуляцію про цілковиту покору.

Після цього велика кількість людей рушила на Запорожжя. Селяни розійшлися по домівках. Потоцький з королівськими жовнірами і реєстрівцями попрямував через Лубни і Ніжин до Києва, жорстоко розправляючись з українською людністю, вкриваючи свій кривавий шлях шибеницями, порубаними, посадженими на кіл і закатованими. У Києві Потоцький учинив криваву розправу над керівниками повстання на Лівобережжі — полковником Кизимом і його сином Кизименком.

У лютому 1638 року зібрався сейм. У присутності його сенаторів 13 числа було страчено Павлюка і Томиленка. Умови цієї капітуляції під назвою «Ординація» ухвалив сейм.

Однак козаки аж ніяк не збиралися скорятися ворогові навіть після капітуляції реєстрової старшини. Хоча Потоцький, здавалося, придушив козацтво на волості, але подолати Запорожжя він був не в змозі. На початку 1638 року на Січі зібралося понад шість тисяч озброєних запорожців. І, як виявилося невдовзі, вся Наддніпрянська Україна, Київщина і Лівобережжя були охоплені повстанням. Запорожці чекали весни, щоб виступити на волость, а поки навчали молодь військового мистецтва. На Січі зібралося багато втікачів-селян і міщан. Формувалися військові об'єднання, на чолі яких ставили досвідчених командирів. Запорозькі козаки гетьманом обрали довголітнього козацького полковника Яцька (Якова), Острянина (Остряницю), який відзначився в минулих битвах. Він розіслав козаків, котрих нерідко супроводжували кобзарі, на Полтавщи-

реєстрових козаків захопити Січ і знищити «свавільне [...]цтво».

На Січі завчасно стало відомо про похід королівського війська. Запорожці під керівництвом Дмитра Гуні підстерегли його біля порогів і розгромили. Більшість реєстрового козацтва відмовилася виступати проти своїх і приєдналася до запорожців. Мелецький писав у донесенні Станіславу Потоцькому: «З допомогою козаків важко воювати проти їхнього ж народу — як вовком орати. Ці ж зрадники ніяк не схотіли с[...]тися у [...]приятливий [...] Ті, що [...]ть на Запорожжі, є ватажки всього свавілля».

Потоцький провів мобілізацію окупаційних сил: посилив королівські гарнізони в Чигирині, Корсуні, Черкасах, Каневі та інших українських містах, з Польщі на Україну прибули додаткові загони жовнірів з гарматами та великим військовим спорядженням, місцеві магнати готувались виступити на допомогу з своїми надворними військами.

Кількома загонами вийшли запорожці із Січі наприкінці березня 1638 року і попрямували Дніпром та іншими шляхами на Київщину і Полтавщину. Численні озброєні загони волосних козаків, селян і міщан чекали запорожців біля Лубен, Гадяча, Ніжина. Запорозьке військо оволоділо Кременчуком, Хоролом, Омельками, Голтвою. До нього приєдналося населення цих міст, яке допомагало у розгромі королівських гарнізонів. До Карпа Скидана, наприклад, приєднався козацький полковник Іван Злий з 700 повстанцями. Спільними зусиллями вони взяли Чигирин, польський гарнізон розгромили, реєстрівців приєднали до свого війська.

Яцько Острянин, розіславши закличні універсали, дуже зручно обминув польське військо, яке намагалося пе-

ударили в спину запорозькі козаки, великий загін яких ще вночі таємно вирядив Острянин у засідку. Від запорозької навальної атаки особливо потерпіла наймана німецька піхота, а загалом понад три тисячі вбитих втратило військо Потоцького. Зазнавши поразки, воно відступило до Лубен, куди прибули із своїх маєтків кілька магнатів з надворними військами.

Запорозьке військо, по суті, встановило свою владу над усією Полтавщиною. Острянин, вирішивши остаточно розгромити ворога, повів усе Запорозьке військо на Лубни. Всі дослідники вважають, що то було необдумане рішення йти в наступ, покинувши надзвичайно зручні позиції, не дочекавшись зосередження всіх своїх сил. Було відомо, що до Острянина прямують загони повстанців. Справді, і подальші події засвідчують, що Острянин, блискучий організатор і тактик, не дотягував до рівня стратега.

Під час походу козаки розтяглися на багато кілометрів, передові частини, наблизившись до Лубен, 6 травня натрапили на укріплений польський табір і змушені були прийняти бій. Він для козаків закінчився фатально. Особливо тяжкого удару завдала польська кіннота. Острянин підтягнув резерви. Битва вщухла тільки вночі. Тяжкі втрати були з обох сторін.

Уночі Острянин, удавшись до хитрощів, спрямував великий табун коней до річки в районі розташування ворожого табору, в якому зчинилась паніка. Вважали, що козаки пішли у наступ. Скориставшися з цього, Острянин відійшов із своїм військом берегом Сули до Лохвиці. Це була його друга помилка. Загони повстанців, які йшли до нього на з'єднання і які Острянин сподівався

шим на Україні магнатом з колись православного, а тепер покатоличеного українського роду Яремою Вишневецьким, який став найлютішим ворогом козацтва. Острянин, не бажаючи пропустити Вишневецького до Лубен, залишив Лукомлю. Але і Острянин, і полковник Секирявий із своїм полком спізнилися. Вишневецький прийшов раніше, і до нього приєдналися в Лубнах великий загін гусарів і чотири тисячі піхоти. Об'єднаними силами поляки розбили полк Секирявого і погналися за Острянином, який відступав до Жовнина. Там знову козаки прийняли бій. Острянин з кіннотою був відрізаний від свого табору. Вважаючи, що бій програно, він відступив до Ромен, а звідти з частиною козаків перейшов на територію майбутньої Слобожанщини, яка тоді входила до володінь Московської держави. Цар охоче дозволяв осідати на слободах українським козакам, що були безкоштовними оборонцями від татар, зберігаючи їх козацький устрій і деякі пільги. Острянин з козаками оселився біля Чугуєва.

Одначе, хоч гетьман покинув своє військо, більша частина запорожців продовжувала боротьбу під проводом Дмитра Томашовича Гуні. До пізньої ночі 3 червня тривала битва. Про втрати королівського війська записав у щоденник Окольський: «Полягло так багато і товариства, і рицарства, і найманого, і панського війська, що великий жаль не дає їх підрахувати». Коли б Острянин не втік, його удар з тилу допоміг би козакам здобути перемогу.

У цей час польський польний гетьман Микола Потоцький прибув з великим військом на Україну. Дмитро Гуня спочатку збудував табір на високому березі Сули. Табір був оточений з трьох боків водою і болотом,

хідливост[...] на, дивля[...] їхніх ва[...] заслонів. [...] сько про[...] ями, зло[...] палі і [...] вали і п[...] шої відв[...] те, щоб [...] ши всі [...] табору». [...] Потоцьк[...] ля, що [...] повстанц[...]

Польн[...] но обстр[...] мат і ру[...] них для [...] ня почав[...] нічні ре[...] вою лан[...] тегії.

Потоц[...] варських[...] прилегли[...] дей, пал[...] ня писав[...] му: «Зро[...] хотіли б[...] тя безне[...] би прова[...] з Військ[...] вирішило[...] і піти на[...] нього,.. [...] кої бідн[...] пригніче[...] лос і бе[...] кров вол[...] га і нас[...] мир чи [...] закінчив[...] інакше [...] зброї».

А тим[...] гіршало [...] могли п[...] тави коз[...] магалися[...] ти і бо[...] полковни[...] віз запа[...] скочив [...] жорстоко[...] лими ру[...] обоз по[...] війська. [...] рі з'їли [...] вичерпал[...]

ГОЛОС України

ні сили України

ну, Брацлавщину,
оділля, щоб закли-
аїнське населення
я на збройну бо-
я повалення влади
ої Польщі на Ук-
понувалося запаса-
ю, порохом, харча-
ожці водночас діз-
про розташування
их гарнізонів, їх
, озброєння, вій-
ни. Карпа Скида-
ин направив на
помогою. Донські
біцяли весною на-
гін, а поки надіс-
ч зброєю, коней,

у 1638 року у
налися, що на За-
середилася велика
запорожців, випис-
ян, які втекли від
Полковник Станіс-
кий, брат Миколи
, наказав ротміст-
цькому і гетьману
козаків Караї-
исячним за-
жовнірів і

козаків захо-
знищити «свавіль-

завчасно стало ві-
хід королівського
порожці під керів-
итра Гуні підсте-
біля порогів і роз-
ільшість реєстро-
дтва відмовилася
роти своїх і
до запорожців.
писав у донесен-
аву Потоцькому:
ою козаків важко
оти їхнього ж на-
вовком орати. Ці
ніяк не схотіли
у приятливий
ть на За-
ватажки всього

й провів мобілі-
лаційних сил: по-
івські гарнізони
Корсуні, Черка-
та інших україн-
х, з Польщі на
рибули додаткові
ірів з гарматами
військовим спо-
місцеві магнати
виступити на до-
оїми надворними

загонами вийшли
з Січі наприкінці
38 року і попря-
ром та іншими
Київщину і Пол-
исленні озброєні
сних козаків, се-
н чекали запо-
Лубен, Гадяча,
порозьке військо
ременчуком, Хо-
ельками, Голт-
ого приєдналося
их міст, яке до-
розгромі коро-
нізонів. До Кар-
на, наприклад,
козацький полко-
ий з 700 повстан-
ними зусиллями
Чигирин, польсь-
н розгромили,
приєднали до
а.
трянин, розіслав
універсали, ду-
минув польське
намагалося пе-

ретнути йому дорогу, від Кременчука пішов на північ і під містом Голтвою заклав табір. Він обрав дуже зручну місцевість — яри, байраки. На високій могилі перед замком поставив гармати. Окольський описував, що Острянин посадив тисячі людей на валах, на Замковій вежі і брамі. Козаки, готуючись до тривалої і довгої війни, запаслися порохом, харчами, у Трахтемирівському монастирі влаштували лікарню. За польськими даними, військо Острянина перевершувало 10 тисяч чоловік.

12-тисячне королівське військо, що підійшло до Голтви 25 квітня, Потоцький повів у наступ, намагаючись оволодіти козацьким табором. Козаки зустріли його шаленим гарматним і рушничним вогнем. Залишивши на полі бою сотні вбитих і поранених, польське військо відступило, щоб уранці розпочати новий наступ на козацький табір. Однак їм ударили в спину запорозькі козаки, великий загін яких ще вночі таємно вирядив Острянин у засідку. Від запорозької навальної атаки особливо потерпіла наймана німецька піхота, а загалом понад три тисячі вбитих втратило військо Потоцького. Зазнавши поразки, воно відступило до Лубен, куди прибули із своїх маєтків кілька магнатів з надворними військами.

Запорозьке військо, по суті, встановило свою владу над усією Полтавщиною. Острянин, вирішивши остаточно розгромити ворога, повів усе Запорозьке військо на Лубни. Всі дослідники вважають, що то було необдумане рішення йти в наступ, покинувши надзвичайно зручні позиції, не дочекавшись зосередження всіх своїх сил. Було відомо, що до Острянина прямують загони повстанців. Справді, і подальші події засвідчують, що Острянин, блискучий організатор і тактик, не дотягував до рівня стратега.

Під час походу козаки розтяглися на багато кілометрів, передові частини, наблизившись до Лубен, 6 травня натрапили на укріплений польський табір і змушені були прийняти бій. Він для козаків закінчився фатально. Особливо тяжкого удару завдала польська кіннота. Острянин підтягнув резерви. Битва вщухла тільки вночі. Тяжкі втрати були з обох сторін.

Уночі Острянин, удавшись до хитрощів, спрямував великий табун коней до річки в районі розташування ворожого табору, в якому зчинилась паніка. Вважали, що козаки пішли у наступ. Скориставшись з цього, Острянин відійшов із своїм військом берегом Сули до Лохвиці. Це була його друга помилка. Загони повстанців, які йшли до нього на з'єднання і які Острянин сподівався перестріти під час маршу, потрапили в пастку. Під Лубнами дві з половиною тисячі озброєних селян і міщан, п'ятсот донських козаків під проводом Путивльця і Ріпки, які не знайшли Острянина, були оточені королівською кіннотою. Почався запеклий бій. Запорожці і донці мужньо билися. Потоцький запропонував оточеним припинити опір, гарантуючи всім волю. Вони погодились, але польський гетьман скористався з цього і більшість їх знищив. Польські региментарі взагалі неодноразово зрадницьки ламали своє слово.

Водночас Острянин, поповнивши сили за рахунок покозаченого люду з Ромен, полагодивши гармати, заклав табір у пониззях Сули на правому березі біля села Лукомля. Однак козацькому гетьманові доповіли, що з Києва рухається шляхетська кіннота, очолена найбагатшим на Україні магнатом з колись православного, а тепер покатоличеного українського роду Яремою Вишневецьким, який став найлютішим ворогом козацтва. Острянин, не бажаючи пропустити Вишневецького до Лубен, залишив Лукомлю. Але і Острянин, і полковник Секирявий із своїм полком спізнилися. Вишневецький прийшов раніше, і до нього приєдналися в Лубнах великий загін гусарів і чотири тисячі піхоти. Об'єднаними силами поляки розбили полк Секирявого і погналися за Острянином, який відступав до Жовнина. Там знову козаки прийняли бій. Острянин з кіннотою був відрізаний від свого табору. Вважаючи, що бій програно, він відступив до Ромен, а звідти з частиною козаків перейшов на територію майбутньої Слобожанщини, яка тоді входила до володінь Московської держави. Цар охоче дозволяв осідати на слободах українським козакам, що були безкоштовними оборонцями від татар, зберігаючи їх козацький устрій і деякі пільги. Острянин з козаками оселився біля Чугуєва.

Одначе, хоч гетьман покинув своє військо, більша частина запорожців продовжувала боротьбу під проводом Дмитра Томашовича Гуні. До пізньої ночі 3 червня тривала битва. Про втрати королівського війська записав у щоденник Окольський: «Полягло так багато і товариства, і рицарства, і найманого, і панського війська, що великий жаль не дає їх підрахувати». Коли б Острянин не втік, його удар з тилу допоміг би козакам здобути перемогу.

У цей час польський польний гетьман Микола Потоцький прибув з великим військом на Україну. Дмитро Гуня спочатку збудував табір на високому березі Сули. Табір був оточений з трьох боків водою і болотом, що робило його неприступним для ворога. Вночі 12 червня Гуня організував відступ 10 тисяч козаків. Над старим Дніпровим річищем, там, де впадає річка Старець у Сулу, в урочищі Старець, на старовинних окопах, де в давні часи козаки билися з черкаськими старостами, наказав Гуня закласти табір.

Надзвичайно вдало було обрано місце для табору, а сам табір побудовано майстерно. На острові козаки швидко, за кілька днів, насипали вали, викопали глибокі рови і вовчі ями із загостреними гілками на дні, шанці та ін. Цей табір був чудом фортифікаційного мистецтва. Окольський писав про цей фантастичний витвір козацького військового інженера: «Не один інженер дивувався праці й добрій винахідливості простого селянина, дивлячись на розклад їхніх валів, окопів, батарей, заслонів. Якби коронне військо пройшло їхні перекопи і ями, зломило грудьми дубові палі і частоколи, перейшло вали і привалки, то ще більшої відваги треба було б на те, щоб здобути їх, подолавши всі перешкоди всередині табору». Гетьман Микола Потоцький повідомляв короля, що взяти штурмом табір повстанців неможливо.

Польний гетьман щоденно обстрілював табір з гармат і рушниць, але без бажаних для нього наслідків. Гуня почав регулярні вилазки, нічні рейди, які були важливою ланкою козацької стратегії.

Потоцький вдався до варварських дій щодо населення прилеглих сіл: знищував людей, палив села. Дмитро Гуня писав Миколі Потоцькому: «Зрозуміло, що ми не хотіли б далі бачити пролиття безневинної крові... Хай би провадили війну з нами, з Військом Запорозьким, яке вирішило віддати своє життя і піти на суд і волю Всевишнього,.. аби залишив у спокої бідних, непричетних і пригнічених людей, що їх голос і безневинно пролита кров волають до помсти Бога і нас». «Справедливий мир чи справедлива війна,— закінчив Дмитро Гуня, — інакше ми не складемо зброї».

А тим часом становище погіршало в обох таборах. Не могли подолати ворожі застави козацькі загони, що намагалися доставляти продукти і боєприпаси. 26 липня полковник Філоненко, що віз запаси з-за Дніпра, наскочив на поляків, після жорстокого бою пробився з голими руками — весь його обоз потрапив до польського війська. У польському таборі з'їли майже всіх коней, вичерпали запаси пороху, сірки, свинцю і селітри. Польське військо відмовлялося воювати, шляхтичі тікали з табору.

Командування обох сторін розпочало мирні переговори. Гуня висунув вимогу, щоб на основі Переяславської угоди 1630 року відновити «козацькі золоті права і вольності, добуті кривавими послугами». Потоцький відмовився від продовження війни, йому вже неможливо було сподіватися на перемогу, козацькі сили не поступалися перед королівською армією. Потоцький не відкидав козацьких вимог, перекладаючи остаточне рішення на сейм. 28 липня, коли переговори майже завершувалися, Гуня залишив табір і вирушив на Січ. У пізніших історичних відомостях є згадка, що у 1640 році Дмитро Гуня керував спільним морським походом запорозьких і донських козаків на султанські володіння.

Геніальний фортифікатор-будівничий, талановитий полководець, патріот, захисник і оборонець свого народу, Дмитро Гуня своєю шляхетною особистістю заслуговує на найвище уславлення і увічнення. Наділений Богом і природою великим талантом будівничого, він міг зводити світлі храми і зручні житла для людей. Але час вимагав захищати рідний край, боронити свій народ від агресорів, і він усе життя віддав цій благородній справі.

Після від'їзду Гуні козацька старшина з свого боку поставила вимоги Потоцькому: припинити воєнні дії проти мирного населення, не чинити розправи над учасниками війни, дозволити їм вільно розійтися по домівках, зберегти реєстрове військо, в якому об'єднати козаків, незалежно від того, на якому боці вони воювали.

Мирні стосунки встановилися під час переговорів. Озброєні запорожці вільно ходили в польський табір, а жовніри — у козацький, розглядаючи його укріплення як музейні експонати. На раді у Корсуні обрали делегатів на сейм для затвердження мирної угоди.

Але сейм, що відбувся у кінці 1638 року, не затвердив цих угод, а підтвердив «Ординацію про вгамування сваволі козацької, українських бунтівників», ухвалену цим вищим органом влади Речі Посполитої після поразки Запорозького війська у війні 1637 року, за якої встановлювалась на Україні «влада сильної руки».

По суті, скасовувалася козацька юрисдикція. «Ординація» позбавляла козаків права мати свій суд і обирати старшин. Реєстрова вища старшина зміщалася з вищих посад, а полковниками, військовими осавулами, писарем, суддею, обозним призначали із середовища польської шляхти або ополячених українських шляхтичів. Козацьке виборне гетьманство скасовувалося, на чолі реєстрівців ставився комісар, якого призначали за рекомендацією польських гетьманів. Королівський комісар і полковники-шляхтичі, які безконтрольно управляли військом, наживали за рахунок козаків великі прибутки. Так, комісар Шемберг купив своє комісарство над реєстровим козацтвом у короля за 30 тисяч золотих і намагався витрачені гроші повернути з козаків як безпосереднім здирством, так і через залежних від нього орендарів. Полковники-шляхтичі, у віданні яких були не лише реєстрові козаки, а й загони з найманих жовнірів, не тільки не захищали козаків, але і допомагали королівській адміністрації і шляхті грабувати й нищити їх. Лише посади отаманів і сотників могли займати українці.

Реєстровим козакам дозволялося селитися і набувати власність у Черкасах, Чигирині, Корсуні та інших прикордонних містах, де їх присутність була необхідна для захисту від татар. Ставилось завдання цілком зруйнувати військову організацію Запорожжя, знищити збройні сили України, козацьку державу. Запорозьку Січ польсько-шляхетський уряд хотів перетворити на аванпост своїх збройних сил. На Січі встановлювався королівський урядовий гарнізон. Полковники повинні були по черзі виступати на Запорожжя, щоб нести вартову службу і не допускати скупчення нереєстрових козаків на островах і річках. Під загрозою смерті жодний реєстровий козак не повинен був входити на Запорожжя без паспорта, виданого комісаром. У міщан конфісковувалося майно за запис його у козаки і за віддання доньки заміж за козака.

Для придушення «бунтів» було вирішено створити при комісарі і полковниках гвардію з вищою, ніж у реєстрівців, платнею. Відбудували Козацьку фортецю із залогою в 700 вояків.

Десять років, які відділяли прийняття «Ординації» від початку народної, національно-визвольної війни 1648—1654 років польські феодали назвали «десятиріччям золотого спокою», якого вони дійсно добилися для себе шляхом встановлення на Україні режиму найжорстокіших репресій і терору. Для українського народу це був час, коли іноземне і феодальне гноблення набуло бузувірських жорстоких форм, а соціальні і національні суперечності досягли надзвичайної напруженості. Хоч і придушений, але опір народу наростав і нарешті вибухнув у 1648 році всенародною національно-визвольною війною під проводом Богдана Хмельницького, що завершилася поваленням влади шляхетської Польщі на Україні в 1654 році.

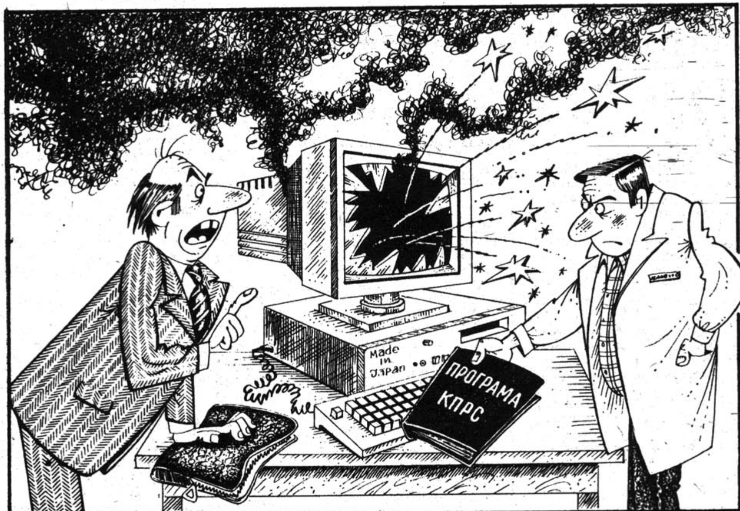
Прологом війни 1648 — 1654 років саме й були козацько-польські війни 30-х років XVII ст., які підірвали і послабили військову і політичну могутність Речі Посполитої, що і спонукало її вдатися до терору і репресій. А вони, як відомо, не можуть бути гарантом тривалого панування.

(Далі буде).

Жарт номера

— Ти яку програму в ЕОМ закладав?!!

Мал. Володимира СОЛОНЬКА.

Халамидники

ЯКЩО...

Якщо громадянин вважає, що проти нього було неправомірно застосовано гумову палицю, нехай доведе, що вона гумова.

Вячеслав НАЛЬОТОВ.
Київ.

Якщо багато обов'язків, нема коли качати права.

Йосип ТЕПЛИЦЬКИЙ.
Могилів-Подільський.

Якщо недочуваєте на праве вухо, дихайте лівим.

Анатолій ПАСТЕРНАК.
Боярка.

Якщо хочете, щоб перед вами всі скидали капелюхи, йдіть працювати гардеробником.

Аркадій ВЛАСЮК.
Ровенська область.

З циклу «На природі»

ЛУНА

— Ау! — закричав Стеценко.

— Ау-у! — відповіла луна.

— Мене звуть Мишко!

— Мишко-о! — відповіла луна.

— А жінку звуть Світлана!

— Світлана-а!

— Ми з нею працюємо інженерами!

— Інженерами-и!

— Коли чесно, то живемо ми погано!

— Добре-е! — відповіла луна.

Олександр ПЕРЛЮК.
Кіровоград.

МУЗЕЙ ПЕРЕБУДОВИ

Кожна порядна революція через якийсь там час удостоюється музею. А от остання, найпорядніша — перебудова,— досі не увічнена ні стендами, ні експонатами, ні видатними особами в камені чи там бронзі.

Ви тільки вдумайтеся: в природничих музеях зелені жаби та чорні круки на видному місці, а лідерів та противників перебудови на жодному стенді вдень із свічкою не вздриш, ніби їх у тій самій природі й не існувало ніколи. Це ж несправедливо! То таки звичайнісінькі жаби, а тут — ціла перебудова! Негайно створимо їй музей, тим більше, що директора шукати не доведеться. За таку ставку, якою ця остання в часі революція деяких пожалувала, ним і я побуду.

У першому залі музею перебудови під обома бічними стінами розмістимо прапори, транспаранти і гасла нової доби, залишені після мітингів на майданах. Найголовніший: «Наша мета — гуманний соціалізм з людським обличчям»,— займає передню стіну. Для переконливості ми під ним ще й сфінкса з набережної Неви в Ленінграді поставимо. Думаю, що народний депутат СРСР Собчак для такого музею експонат справді з людським обличчям не пошкодує.

Четверту стіну віддамо під кольорові портрети натхненників і організаторів прискорення, які їхали першим возом перебудови, але на крутому віражі історії випали. Тим, хто штаньми за полудрабок зачепився і втримався, півстіни про запас лишимо.

Другий зал присвятимо занедбаній економіці, яка вже нічого не виробляє, то й стенди стоятимуть — чистісінькі.

У третьому залі простір займуть здобутки перебудови: фотографії черг за горілкою та цукром, муляжі договірної вареної ковбаси з 0,001 відсотка м'яса, купони, талони, поміняні на дрібні купюри колишні сотенні... Ця експозиція швидко поповнюватиметься, доведеться частину експонатів передавати у філії до інших міст.

Четвертий зал буде найпросторіший. У бетонованому бункері з куленепробивним склом лежатиме дещиця скарбів, викопаних групою Гдляна та Іванова під лігвищем кобр в Узбекистані.

Далі будуть макети дач генералів та високопоставлених осіб, недоїдені мишами і недорвані слухняною більшістю союзного парламенту три аркушики програми «500 днів» Шаталіна-Явлінського, особисті речі активних учасників перебудови, придбані в кооператорів.

Своє місце займе гудзик від костюма Шеварднадзе, в якому він з трибуни з'їзду заявив про свою відставку.

За цим на манекені висітиме пробитий ворожою кулею піджак ведучого телепрограми «600 секунд» — Невзорова...

Можна буде звернутися через пресу і радіо, то народ назбирає багато чудових експонатів. Якщо всі вони не вміщуватимуться в чотирьох залах, то міськвиконком виселить дві сім'ї за стіною, поживуть у наметах, нічого з ними не станеться. Бо музей потрібен людству, бо всяка революція лиш тоді чогось варта, коли вона... правильно, має свій музей. Як директор це вам заявляю.

Микола БОСАК.
Ірпінь
Київської області.

Пародії

БАЛАДА ПРО ВТРАЧЕНЕ ОБЛИЧЧЯ

День, мов свічка,
Танув,
танув,
танув,
На очах
Поволі помирав.
На своє обличчя
Він поглянув,
А воно —
Вечірня вже
Зоря.

Василь ГУСТІ.

(Вірш «День, мов свічка...», книжка «Обличчя»).

День помер,
Злетівши таємничо,
Мов зоря,
до зоряних безмеж.
Я поглянув
На своє «Обличчя»,
А його нема —
Розтало теж.
На очах у читачів
Розтало,
Непомітно
Кануло в пітьму.
Та зорею
все-таки
не стало, —
Видно,
Не світилося йому!
Не блищить
Ні прямо, ані збоку.
Не знайшлося
Місця між зірниць.
Та зате і я
Живу, нівроку!
Хто ж
вмирає
Від таких
дрібниць?

СЕКРЕТ ПЕРЕВТІЛЕННЯ

З далеких пасік
задзвенять шляхи
з варяг бджолиних
у бджолині греки —
і ти,
лиш вчора добрий та плохий,
сьогодні хоч пиши
в Тулуз-Лотреки...

Віктор БОЙКО.

(Вірш «Щось є таємне в спалаху кульбаб...», збірка «Обличчям до багаття»).

Реальність чи химерія уявна?
Та, зі своїми даними не в лад,
плохий, маловідомий
донедавна,
я нині —
як не геній, то талант.
Мені й самому дивно
і незвично!
Здається, вчора сіпалась
нога
і поперек ламало ревматично,
сьогодні ж — хоч записуйся
в Дега.
Себе я втратив, ніби голку
в сіні.
Були шукання марними.
Але
зате в собі знаходжу
то Россіні,
то Жоліо-Кюрі, а то Рабле...
У Пушкіни пиши і в Берліози!
Сковороду згадавши, стану
й ним.
Та звідки ці в мені
метаморфози?
Без сумніву гадаю,
що — від рим.
Якщо рядок кінчається
на «греки»,
то, хоч який плохий
і добрий ти,
однак пиши себе
в Тулуз-Лотреки,
бо кращого співзвуччя
не знайти.
нема від шанувальників
відбою!
Лише дружина в'їдлива
одно:
«Коли ти станеш знов самим
собою?» —
запитує із критиком водно.
Уже й самому все це лізе
боком.
Обридло бути Куком
чи Гюго...
Проте, щоб завжди
залишатись
Бойком, —
замало рим
до прізвища мого!

Анатолій БОРТНЯК.
Вінниця.

А у вас вся спина біла!

Є ТАКА ПАРТІЯ!

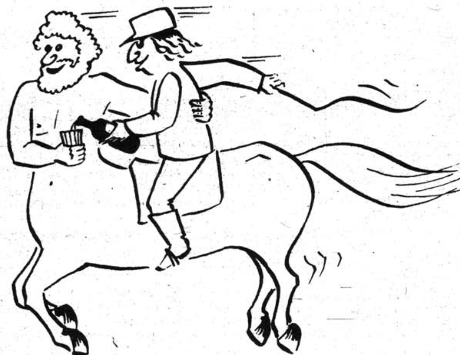
Як нещодавно стало відомо, у комісію при Раді Міністрів УРСР подала всі необхідні для реєстрації документи нова партія. Здається, вона має всі шанси, аби здобути популярність серед народних мас і стати впливовою парламентською партією. Це — **Українська партія шанувальників горілки.** Ось що розповідає її голова Василь Микитович Нечипорук:

— Наша партія об'єднує в своїх лавах найбільш політизованих любителів горілки, пива, лікеру та інших спиртних напоїв. Осередки її знаходяться в різних куточках України: 18 — у містах і 34 — у селах. Під прапором демократичного статуту зібралося вже понад 7 тисяч чоловік. В УПШГ, крім основної маси споживачів оковитої, існує дві фракції — любителів пива і фракція самогонників. Наша програма: поступовий перехід до ринку при ринковій зарплатні, припинення гонінь на самогонників і надання їм статусу вільних підприємців, зниження цін на горілку та закуску. З дня на день ми чекаємо повідомлення з Канади про транспортування вантажу (гуманітарної допомоги нашій партії) — 40 000 декалітрів відмінної перцівки.

Варто зазначити, що УПШГ має можливість прогриміти на весь світ завдяки одному зі своїх членів. Житель містечка Гнівань Вінницької області Іван Петрович Булава винайшов після трьох років важкої праці спосіб перетворення звичайної води на горілку (39,5°).

Членом партії шанувальників горілки може стати кожний громадянин України, якому виповнився 21 рік, що поділяє положення програми партії і дотримується її статуту.

Дмитро ЛИХОВИЙ.

Мал. Василя ФЛЬОРКА.

Наш офіціоз

ДЕМОКРАТІЮ — НА ГОСПРОЗРАХУНОК!

(ПОСТАНОВА)

Беручи до уваги необхідність рішучих заходів щодо оздоровлення економіки, а також заради подальшого розвитку демократії та скорішої побудови правової держави, постановляється:

1. Проведення мітингів, демонстрацій, пікетів, голодувань, інших масових акцій протесту зробити платним як для організаторів, так і для учасників згадуваних акцій.

2. Затвердити єдиний прейскурант для всієї території України:

— одержання у виконкомі дозволу на проведення мітингу, демонстрації чи іншого масового виступу — 50 000 карбованців;

— оренда площі, майдану, стадіону, вулиці чи іншої земельної ділянки — 300 карбованців за кожний квадратний метр території, на якій матиме місце означена акція;

— індивідуальна участь у мітингу, пікеті, іншому заході, що проводиться з метою протесту — 50 крб. з кожного учасника;

— голодування — 123 крб. за кожне намето-місце;

— виступ на мітингу чи будь-якій іншій масовій акції — 70 крб. за кожну хвилину виступу.

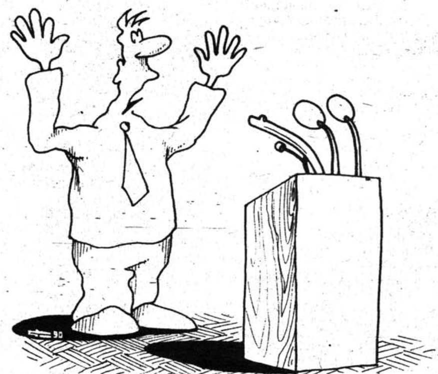
До того ж передбачена окрема плата за кожний прапор жовто-синього кольору, а також за кожне гасло, заклик чи транспарант — 20 крб. за квадратний сантиметр.

3. Органам МВС запровадити суворий контроль за виконанням даної постанови. Наказати перевіряти у всіх учасників мітингів, демонстрацій та інших акцій квитанції про сплату означених сум. При відсутності таких квитанцій вважати дану акцію незаконною і діяти у відповідності до інструкцій.

4. Кошти, вилучені завдяки неухильному виконанню даної постанови, направити у фонд допомоги міліції на закупівлю гумових кийків, бронежилетів, спорудження огорож із пропускними пунктами у місцях проведення масових акцій, а також на поліпшення раціону осіб, затриманих під час цих акцій.

5. Засобам масової інформації організувати роз'яснювальну кампанію, наголошуючи на тому, що дана постанова є ще одним кроком до справжньої демократії, ринку і правових засад нашої держави.

Записав Тимофій ПРОКОПЕНКО.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Всьо чотко!

СПОГАДИ ПЕНСІОНЕРА

Ринкові відносини змусили мене пильнувати свого гаманця.

«Все! — наказав сам собі. — Берегтиму кожну копійку!»

Саме того дня обірвалася зі стіни картина, подарована мені ще в піонерському таборі. Цвяшок обламався. Довелося завітати до «Господарчих товарів».

— Зважте, — кажу, одного цвяшка!

Продавець, звісно, років шість тому зомлів би од такої вимови. Але тепер поставився із розумінням. Вибрав гарного цвяшка, витер ганчіркою і поклав на ваги. Потім поклацав калькулятором і каже:

— Тут виходить з... дробами. Може, візьмете ще?

Я прикинув подумки свої найближчі витрати й відповів:

— Ні! Вистачить одного.

Продавець потупцювався біля вагів.

— Де я вам півкопійки здачі візьму? — бідкається.

— То, може, півцвяшка доважите?

Він похитав головою:

— З великою охотою! Але чим його перекусити? У магазині ні плоскогубців, ні обценьок, ні навіть сокири...

Іззаду почав напирати зацікавлений люд. «Може, — міркую, — витратитися — взяти іще? Аби не шепталися та не тицяли пальцями».

Я вже був поліз у кишеню по гроші, коли за спиною обізвалася голосиста молодичка:

— Чого причепилися до людини? Що за порядки! Замовив півтора гвіздочка — зважте півтора!

«Справді-бо, — думаю. — Якого дідька задарма гроші витрачати. Не поступлюся».

Продавець тим часом, бачу, захвилювався.

— А що я вам, крім цвяха, — белькоче, — запропоную? Он хіба вила, що в кутку стоять? З держаком. Більше нічого нема. Беріть вила!

Тут думки покупців розділилися. Одні казали, що вила зараз брати недоцільно, інші твердили, що з утвердженням Закону про землю вони дуже знадобляться...

— Чого ви причепилися до людини? — раптом обізвався хтось за спиною. Може, в нього і за цвяшка нема чим розплатитися?

Мене наче обпекло. Оце щоб я, радянський пенсіонер, так принижувався!

— Чого там торгуватися! — кажу рішуче. — Зважте й вила!

Хоча, по правді, мені вони, як корові сідло.

Продавець, звісно, вила не зважував, але хутко приплюсував до ціни цвяшка ціну вил. Я висипав на прилавок півпенсії разом з купонами, узяв покупки і гордо залишив магазин.

Того дня я не поспішав до своєї «комуналки». Навіть не скористався тролейбусом, на проїзд яким мав пільги від міськради. Тримаючи вила на плечі, як карабін на параді, я повагом пройшовся по найбагатолюдніших вулицях.

Якщо вже витратився, то нехай усе місто бачить, що я, радянський пенсіонер, сьогодні при покупці!

Іван КИДРУК.

Ровно.

ПОНЕДІЛОК

20 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

16.00 Новини.
16.15 «Дикі лебеді». Вистава Львівського театру ляльок.
17.10 «Кобзо моя». Музичний фільм.
18.15 Документальний телефільм «Уклін із Саратова».
18.45 Фільм-балет «Загибель троянди».
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 С. Гулак-Артемовський. «Українське весілля».
21.25 «Хто ми». Частина 2.
22.25 Вечірній вісник.
22.55 «Все про кіно».
0.10 Нічний телезал. Художній телефільм «Зворотньої дороги немає». 1 серія.

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Контакт». Економічний огляд.
9.20 «Багато голосів — один світ». Народні казки і притчі різних країн.
9.25 «Мандрівний автобус». Художній фільм
11.00 Мультфільми.
11.15 А. Шенберг. Симфонічна поема «Пеллеас і Мелізанда».
12.00 ТСН.
12.15 Футбольний огляд.
12.45 Концерт оркестру російських народних інструментів.
13.30 Прем'єра документального телефільму «Сталкер чорнобильської зони».

* * *

15.00 ТСН.
15.15 «Мужчини і всі інші». Художній телефільм.
16.40 «Світ захоплених».
16.55 Хвилини поезії.
17.00 Разом з чемпіонами.
17.30 Дитяча година (з уроком німецької мови).
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 За законами ринку.
19.15 Фільми за сценаріями Е. Володарського. «Свій серед чужих, чужий серед своїх».
21.00 «Час».
21.45 С. Прокоф'єв. Балет «Ромео і Джульєтта». Фільм-вистава Великого театру Союзу РСР за участю Г. Уланової.
23.20 Прем'єра документального фільму «Де важіль Архімеда».
0.30 ТСН.

II ПРОГРАМА ЦТ
II ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Маскарад шестиногих». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Історія. 9 кл. «Союз боротьби за визволення робітничого класу».
9.05 Італійська мова.
10.05 Російська мова.
10.35 Біологія. 7 кл. Хто такі молюски!
11.05 «ТелеЕко». Журнал.
11.35—13.35 Програма телебачення Росії.
13.35 «Чужий дзвінок». Художній телефільм.
14.40 «Планета». Міжнародна програма.
17.00—20.00 Програма телебачення Росії.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Кінопубліцистика союзних республік. «Ось так і живу». Документальний телефільм.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 Говоримо українською. Відповіді на листи.
23.05 «Пломінь». Клуб української пісні.

ВІВТОРОК

21 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Господині на замітку», «Разом — одна сім'я», «Мальовнича Україна», погода).
9.00 Музичний фільм «Верховино, світку ти наш...»
9.40 «У країні Мультляндії».
10.40 «Доброго вам здоров'я». Профілактика і лікування панкреатитів.
11.10 Художній телефільм «Тимур і його команда». 1 серія.
12.15 Любителям балету.

* * *

16.00 Новини.
16.15 Для дітей. «Веселка».
16.45 На допомогу школі. Українська література. Витязь молодої української поезії. В. Симоненко. Передача 1.
17.15 Твори світової класичної музики.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 «На добраніч, діти!»
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній телефільм «Зворотньої дороги немає». 2 серія.

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Актуальний репортаж.
9.15 «Свій серед чужих, чужий серед своїх». Художній фільм.
11.00 Дитяча година (з уроком німецької мови).
12.00 ТСН.
12.15 Разом з чемпіонами.
12.45 Співає В. Готовцева.
13.05 Прем'єра документального фільму «Буття».

* * *

15.00 ТСН.
15.15 «Підготовка до екзамену». Художній телефільм.
16.20 М. Равель. «Болеро».
16.40 Прем'єра документального телефільму «Екскурсія».
17.00 Дитячий музичний клуб.
17.45 Політичні діалоги.
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 Мультфільм.
18.55 Недипломатичні бесіди.
19.20 «Прощавай, шпано замоскворіцька...». Художній фільм. Вперше.
21.00 «Час».
21.45 «ВіД» представляє: «Поле чудес».
22.40 Кінопанорама.
0.20 ТСН.

II ПРОГРАМА ЦТ
II ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Красень Джек». Науково-популярний фільм.
8.35 Географія. 7 кл.
9.05 Французька мова. 1 рік навчання.
9.35 Світ, що нас оточує. 2 кл. Уроки поваги до правил руху.
9.55—12.00 Програма телебачення Росії.
9.55 Відкриття IV З'їзду народних депутатів РРФСР.
12.00 «Вам, ветерани». «Солдатські мемуари». Фільм 2.
13.00 «Солодка казка». Мультфільм.
13.15 Вісті.
13.30 Концерт симфонічного оркестру Південно-Західного радіо Землі Баден-Баден.
14.05 «Розмова з реставратором Олександром Поповим».
15.00 Ритмічна гімнастика.
17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 Телевізійний музичний абонемент. Концерт, присвячений пам'яті Ю. Янкелевича.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Ритмічна гімнастика.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Художній фільм «Грішник».
23.05 Вечірній вісник.
23.35 Музичний фільм «Мого батька пісні».
23.45 На сесії Верховної Ради СРСР.

СЕРЕДА

22 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «З усіх широт», музика, «Говоримо українською», «Зворотній зв'язок», погода).
9.00 С. Прокоф'єв. Симфонія № 6.
9.40 «Палання дивних кольорів». Художники-монументалісти Іван та Марія Литовченки.
10.40 Співає народний артист СРСР А. Мокренко.
11.15 Художній телефільм «Тимур і його команда». 2 серія.
12.20 Документальний фільм «Тарас».

* * *

16.00 Новини.
16.10 На допомогу школі. Українська література. Витязь молодої української поезії. В. Симоненко. Передача 2.
16.45 «Принцеса на горошині». Лялькова вистава.
17.25 Документальний фільм «Доля художника Тараса Шевченка».
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 «На добраніч, діти!»
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній телефільм «Зворотньої дороги немає». 3 серія.

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Діловий кур'єр».
9.20 «Прощавай, шпано замоскворіцька...». Художній фільм.
11.00 «Ранкова пісенька». Мультфільм.
11.15 Дитячий музичний клуб.
12.00 ТСН.
12.15 Концерт Великого симфонічного оркестру Держтелерадіо СРСР.
13.10 Прем'єра документального телефільму «Будинок на узбіччі».

* * *

15.00 ТСН.
15.15 «Фото на згадку». Художній телефільм.
16.25 «Світ захоплених».
16.40 Короткометражні фільми для дітей «Лопух», «Зазирни в дитинство».
17.20 Дитяча година (з уроком англійської мови).
18.20 Хвилини поезії. А. Пшеничний.
18.30 «Людина і закон».
19.45 «Демидови». Художній фільм. 1 серія. Вперше.
21.00 «Час».
21.45 «Демидови». Художній фільм. 2 серія.
23.00 «Пісня-91».
23.55 ТСН.

II ПРОГРАМА ЦТ
II ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Фламінго». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Фізика. 9 кл. Робототехніка.
9.05 Німецька мова. 1 рік навчання.
10.05 Німецька мова. 2 рік навчання.
10.35 Фізика. 7 кл. Космічні польоти.
11.05 Наш сад.
11.35—13.35 Програма телебачення Росії.
13.35 Блискучий Дрезден.
14.15 Телевізійний музичний абонемент. Концерт, присвячений пам'яті Ю. Янкелевича.

* * *

17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 Концерт гітариста М. Гасбарроні (Італія).
19.55 Коллаж.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 «Плеяда». Художньо-публіцистична програма.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Продовження художньо-публіцистичної програми «Плеяда».
23.15 Вечірній вісник.
23.45 На сесії Верховної Ради СРСР.

ЧЕТВЕР

23 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Мальовнича Україна», музика, кінопрем'єра, погода).
9.00 Для дітей. Канал «Д».
10.30 Кінопрограма студії «Укртелефільм» («Гімназисти», Софія Київська»).
11.40 Шкільний екран. 6 кл. Музика. Камерні інструментальні твори.
12.10 Телефото на згадку. В. Білоножко.

* * *

16.00 Новини.
16.15 Для дітей. «Веселка».
16.40 Республіканська фізико-математична школа. Підсумки фізичної олімпіади.
17.15 Циркова програма.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 «На добраніч, діти!»
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній телефільм «Компаньйони».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 За зведеннями МВС.
9.20 «Хто приголубить лоша». Документальний телефільм.
9.45 Дитяча година (з уроком англійської мови).
10.45 «Демидови». Художній фільм. 1 серія.
12.00 ТСН.
12.15 «Демидови». Художній фільм. 2 серія.
13.30 «Школа без номера». Документальний телефільм.

* * *

15.00 ТСН.
15.15 «Наказ». Художній телефільм. 1 серія.
16.20 «Світ захоплених».
16.35 Музична скарбниця. Твори П. Чайковського у виконанні симфонічного оркестру СРСР.
17.20 Мультфільми.
17.45 «Заїр: погляд з близької відстані».
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 ...До шістнадцяти і старші.
19.25 «Перевірка на дорогах». Художній фільм
21.00 «Час».
21.45 За зведеннями МВС.
22.00 «Чисте небо». Художній фільм.
23.45 Подарунок меломану. Твори Й. Гайдна у виконанні М. Плетньова.
0.30 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ
ІІ ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.15 Науково-популярні фільми.
8.45, 9.35 Природознавство. 5 кл. Різноманітність рослин і тварин води.
9.05 Іспанська мова. 1 рік навчання.
9.55 «Світ грошей Адама Сміта».
10.35 Біологія. 8 кл. Тварини в природі.
11.05 Іспанська мова. 2 рік навчання.
11.35—13.35 Програма телебачення Росії.
13.35 Грає Н. Трулль (фортепіано).
14.15 Ритмічна гімнастика.
14.45 «Казки О. Пушкіна». Фільм-концерт.

* * *

17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 Маленький концерт.
19.10 Колаж.
19.15 Людина. Земля. Всесвіт.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Концерт оркестру симфонічної і естрадної музики.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — Новини.

П'ЯТНИЦЯ

24 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Цікава новина», «Господині на замітку», музика, погода).
9.00 Музичний фільм «Гізела Ципола».
9.40 Художній фільм «У п'ятницю увечері».
11.05 Документальний фільм «Африканське полювання».
11.50 До Дня слов'янської писемності болгарської культури. «Сказання про таврійських болгар».
12.35 Фортепіанна музика.
16.00 Новини.
16.15 Естрадний концерт.
16.45 Подвижник болгарського відродження. Найден Геров.
17.30 Народні мелодії.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 «На добраніч, діти!»
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. М. Бажан. «Нічні концерти».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Інновація. Маркетинг. Результат.
9.15 «Перевірка на дорогах». Художній фільм.
10.50 ...До шістнадцяти і старші.
11.30 Прем'єра документального телефільму «Блокнот розвідника».
12.00 ТСН.
12.15 «Людина і закон».
13.30 До Дня слов'янської писемності і болгарської культури. Кінопрограма.
15.00 ТСН.
15.15 «Наказ». Художній телефільм. 2 серія.
16.20 «Вам, ветерани». Переможці.
17.45 «Наш сад».
18.15 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.30 «Слов'янський хід». Відкриття свята слов'янської писемності і культури.
21.00 «Час».
21.45 «Озирнися». Художній фільм. Вперше.
23.10 «ВіД» представляє. У перерві — 0.15 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ
ІІ ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Вільний табун». Документальний телефільм.
8.35, 9.35 Природознавство. 4 кл. Хочу бути сильним.
9.05 Англійська мова. 1 рік навчання.
10.05 Англійська мова. 2 рік навчання.
10.35 Географія. 6 кл. Дослідження Миклухо-Маклая.
11.05 «Ключ до світового ринку».
11.35—13.35 Програма телебачення Росії.
13.35 «У ритмах ча-ча-ча». Музична кінопрограма.
14.10 Прем'єра документального телефільму «Фантазія».
14.30 Концерт хору Шведського радіо.
17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 «Підмосков'я — Пенсільванія». Телеміст.
19.55 Колаж.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Спорт для всіх.
20.45 Народні мелодії.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 О. Довженко. «Україна в огні». Телевистава. У перерві — 22.45 Вечірній вісник.

СУБОТА

25 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Співає Лариса Доліна.
8.00 Ритмічна гімнастика.
8.20 «Мандрівка в країну Чаянова».
9.20 Мультфільм «Відчинене вікно».
9.30 Новини.
9.45 Для дітей. Художній фільм «Місто майстрів».
11.05 Солдатські листи.
12.05 Телефільм «Роздуми на древній площі».
12.45 Естрадний концерт.
13.05 Новини.
13.25 «Доброго вам здоров'я». Відповіді на листи телеглядачів.
13.55 Т. Г. Шевченко. «Капітанша». Фільм-вистава (студія «Укртелефільм»).
15.25 Живе слово.
16.25 «Мереживо його доріг». Пам'яті композитора В. Івасюка.
18.35 «Народознавство». Веснянки.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Телетурнір «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Волинської області.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Реклама.
21.15 Фестиваль ритмічної гімнастики.
21.40 Відеорепортаж про Всесоюзне Шевченківське свято «В сім'ї вольній, новій...». У перерві — Вечірній вісник.
0.05 Нічний телезал. Художній фільм «Бич божий».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 Документальні телефільми «Каслі», «У Макса в Коктебелі»
7.00 «Царівна-жаба». Мультфільм.
7.30 Ритмічна гімнастика.
8.00 ТСН.
8.15 Прем'єра документального телефільму «На землі біблії».
8.50 Ранкова розважальна програма.
9.20 «Наш сад».
9.50 «Ранкова зоря».
10.50 Із золотого фонду ЦТ. О. Островський. «Одруження Бєлугіна». Фільм-вистава.
13.30 «Бурда моден» пропонує...
14.00 «Образ». Літературна передача для старшокласників.
15.00 ТСН.
15.15 Політичні діалоги. «Хто є хто».
16.30 У світі казок і пригод. «Королівство Кривих Дзеркал».
18.00 Міжнародна панорама.
18.45 Прем'єра художнього телефільму «Спадкоємиця «Перевертнів». 1 і 2 серії.
21.00 «Час».
21.45 «Щасливий випадок». Сімейна вікторина.
22.45 «Не любо — не слухай». Гумористично-розважальна програма.
23.45 Презентація нової платівки О. Серова на музику І. Крутого «Ти мене кохаєш».
0.45 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ
ІІ ПРОГРАМА УТ

8.00 Гімнастика.
8.20 Мультфільми.
8.45 Російська мова.
9.15 «Світ, в якому ми живемо». Фільми режисера М. Серкова. «Де знайти наречену», «Перший порух душі», «Гірка горобина», «Осінь. Прозорий ранок».
10.30 Відеоканал «Співдружність» представляє День телебачення Грузії.
11.30—13.30 Програма телебачення Росії.
13.30 Відеоканал «Співдружність».
15.00 «Допоможи собі сам».
15.45 Мультфільм.
16.00 «ТБ про ТБ».
17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 Волейбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Італії.
20.00 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 П. Чайковський. Романси.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Сьогодні — День Києва». Репортаж.
22.45 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Голка».

НЕДІЛЯ

26 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Музичний фільм «Часи не обирають».
8.25 «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма.
9.25 Новини.
9.40 Для дітей. Художній фільм «Неспокійне літо».
10.45 Інструментальна музика.
11.00 Програма мультфільмів студії «Київнаукфільм».
12.25 Для дітей. Канал «Д».
13.55 Новини.
14.05 «Чиста криниця».
14.35 «Село і люди».
15.20 «Ви нам писали». Музична передача за листами глядачів.
16.00 Служба солдатська.
17.00 «Кукурік і К°». Розважальна програма для дітей.
18.00 Телеспортарена.
18.45 Е. Гріг. Норвезькі мелодії.
19.00 Актуальна камера.
19.35 «Надвечір'я». «Віч-на-віч». Народний артист СРСР А. Солов'яненко.
20.35 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Народні таланти. Концерт хорової капели «Кооператор» Тернопільської облспоживспілки.
21.40 Художній фільм із субтитрами «Вілла «Орхідея».
23.10 Вечірній вісник.
23.40 Нічний телезал. Фільм-балет «Одруження Бальзамінова».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 Документальний фільм «Весело на душі».
7.00 «Ранкова зоря».
8.00 ТСН.
8.15 «Здоров'я».
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 Зранку-раненько.
10.00 На службі Вітчизні.
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 «Клуб мандрівників».
13.00 Сільська година.
14.00 «Селеніт».
14.10 «Багато голосів — один світ». Народні казки і притчі.
14.15 Це ви можете.
15.00 ТСН.
15.15 Фільми режисера Г. Натансона. «Старша сестра».
16.55 «Марафон-15».
18.10 «Уолт Дісней представляє».
19.00 Недільний кінозал. Прем'єра мультфільмів «Курка», «Венера». Прем'єра науково-популярного фільму «Кирило Туровський», «Нічний кошмар». Художній фільм (США).
21.00 «Час».
21.45 Концерт, присвячений Дням слов'янської писемності і культури. У перерві — 23.15 «Хронограф».
0.45 Футбольний огляд.
1.15 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ
ІІ ПРОГРАМА УТ

8.00 На зарядку ставай!
8.15 Мультфільми.
8.45 «До дня Африки». «Обличчя під масками».
9.45 Колаж.
9.50 Прем'єра науково-популярного фільму «Культурні столиці Європи». Фільм 8. «Прага».
11.00 Індійське двоборство.
11.30—13.30 Програма телебачення Росії.
13.30 «Реквієм по телесеансах». Про сеанси психотерапевта А. Кашпіровського.
14.45 Педагогіка для всіх.
15.15 «Воскресіння». Старовинні російські і циганські романси.
16.00 «Планета».
17.00—19.00 Програма телебачення Росії.
19.00 Авторське телебачення.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Авторське телебачення.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Я зустрів вас». Мультфільми для дорослих.
22.00 «Невідомий театр». «Розкоші та злидні оперети».
23.05 Телефільм «Високої думки доторкнись».
23.15 Волейбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Італії.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Людмила Баранович. Володимир Краснодемський.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштаник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Несена, Антоніна Сильверстова, Любов Станчич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Комбінат друку «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150951.